

Ajuntament de Vila-real

Sanitat

**GENERALITAT
VALENCIANA** | **TOTS
A UNA
veu**

Conselleria de Sanitat
Universal i Salut Pública

PLA MUNICIPAL
DE PREVENCIÓ DE LES
DROGODEPENDÈNCIES I
ALTRES TRASTORNS ADDICTIUS

2023-2026

1. INTRODUCCIÓ

- 1.1. Justificació
- 1.2. Principis i missions orientadors
- 1.3. Marc normatiu. Fonamentació jurídica i legal

2. DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ LOCAL

- 2.1. Factors històrics, sociodemogràfics, econòmics i estructurals de Vila-real
 - 2.1.1. Història
 - 2.1.2. Característiques econòmiques
 - 2.1.3. Ubicació geogràfica i característiques demogràfiques
 - 2.1.4. Distribució del nucli urbà de Vila-real
- 2.2. Factors relacionats amb el consum de drogues i altres conductes addictives
 - 2.2.1. Consum de drogues: aportacions de la investigació epidemiològica
 - 2.2.2. Consum de drogues: aportacions de l'observació i l'experiència
- 2.3. Necessitats locals

3. OBJECTIUS

- 3.1. Pla 2017-2020: avaluació d'objectius i del grau de compliment
- 3.2. Pla 2023-2026: objectius generals
- 3.3. Pla 2023-2026: objectius específics

4. PROGRAMES I ACTIVITATS

- 4.1. Programes per àmbit de prevenció
- 4.2. Definició de les accions per objectiu/s que cal cobrir
- 4.3. Formació i investigació
- 4.4. Mitjans de comunicació
- 4.5. Reducció de l'oferta
- 4.6. Reducció de riscos i danys

5. COORDINACIÓ INSTITUCIONAL I PARTICIPACIÓ SOCIAL

6. TEMPORITZACIÓ

7. SISTEMA D'AVALUACIÓ

- 7.1. Indicadors d'avaluació
- 7.2. Comissió Interdepartamental de Seguiment i Control

8. PRESSUPOST ECONÒMIC

9. PERÍODE DE VIGÈNCIA

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Justificació

El Pla municipal de prevenció de drogodependències i altres trastorns addictius 2023-2026 de l'Ajuntament de Vila-real (d'ara en avant, Pla) és un document politicotècnic per a la planificació, racionalització i coordinació de les actuacions que, en matèria de prevenció de les drogodependències i altres conductes addictives, s'aborden des de l'Ajuntament.

L'any 1992, vuit anys després que l'Ajuntament de Vila-real obrira la Unitat d'Atenció a l'Alcoholisme, es va crear un servei d'atenció i prevenció de drogodependències que, en règim de centre de dia, va començar a encarregar-se del tractament de rehabilitació i reinserció social de persones que patien diferents addiccions, alhora que s'hi desenvolupaven programes de prevenció pel mateix equip tècnic. Sis anys més tard es va crear la Unitat de Prevenció Comunitària (UPC), amb un tècnic assignat a aquesta, d'acord amb la Llei 3/1997, de 16 de juny, de la Generalitat Valenciana, sobre drogodependències i altres trastorns addictius, actualment derogada.

El 2008, impulsat per la Regidoria de Benestar Social, s'elabora el primer Pla municipal de drogodependències de Vila-real, que estableix les bases per a treballar amb una filosofia comuna en la prevenció, assistència i reinserció de les persones amb addiccions i en la lluita contra l'exclusió social; a més d'oferir, ordenar i donar suport als recursos d'atenció i prevenció que en aquell moment hi havia al municipi. Aquell Pla va establir les bases necessàries perquè, un any més tard, fora aprovat el Pla municipal de drogodependències i altres trastorns addictius 2009-2012, ja amb una visió estratègica a quatre anys vista; a partir d'ací s'hi van succeir nous plans quan expiraven els períodes de vigència, els quals tractaven de respondre en cada etapa a les necessitats i demandes de prevenció i atenció que sorgien de l'anàlisi de la realitat d'un fenomen tan dinàmic i canviant com és el de les addiccions.

L'elaboració d'aquest Pla ve justificada per la caducitat del període de vigència del Pla municipal de prevenció de drogodependències i altres trastorns addictius 2017-2020 i, de manera especial, per la pandèmia mundial d'un virus amb un alt potencial de mortalitat que va provocar la major crisi dels últims temps en tots els àmbits de la vida. La irrupció del virus a Espanya el març de 2020 va produir confinaments domiciliaris, mesures dràstiques de prevenció dels contagis (incloent el distanciament social, el tancament de comerços, oficines, centres d'ensenyament, etc., el cessament de tota activitat cultural, esportiva, d'oci i bona part de l'econòmica). Aquests canvis van ser sobrevinguts, sense temps per a preparar-s'hi, i van obligar a improvisar, enginyar i reinventar les maneres de treballar.

L'any viscut amb la pandèmia va coincidir amb l'últim de vigència del Pla. Aquest fenomen ho va canviar tot i les conseqüències van ser imprevisibles; van variar les prioritats i el futur es va omplir d'incertesa. L'any 2020 va resultar inviable planificar res a quatre anys vista en un municipi de 50.000 habitants; les demandes i necessitats de prevenció comunitària de conductes addictives anaven a ser molt diferents després de la pandèmia. Per tant, calia esperar-ne les conseqüències per a analitzar bé les noves necessitats i per a dissenyar les

estratègies amb les quals respondre millor a aquestes demandes. La millor opció va ser prorrogar la vigència del Pla, i així es va fer durant dos anys més.

El 2022, amb grans assoliments en la lluita contra el virus, hi ha un nou escenari que obliga a revisar les necessitats locals en prevenció, així com la temporització del treball preventiu, establida d'inici per a quatre anys i que ara, amb les pròrrogues, en són sis. La valoració del grau de compliment dels objectius de l'anterior Pla mitjançant indicadors de mesura fixats el 2017 hauran de considerar les enormes dificultats que ha portat la pandèmia en el treball diari.

Actualment, Vila-real continua comptant amb dos serveis de titularitat municipal acreditats per la Generalitat Valenciana que reben anualment subvenció de la Direcció General de Salut Pública i Addiccions de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública: el Centre de Dia Lluís Alcanyís i la Unitat de Prevenció Comunitària de Conductes Addictives (UPCCA), tots dos integrats en la Regidoria de Sanitat des de 2016.

Durant els últims 30 anys, moltes han sigut les actuacions compartides amb altres institucions i entitats que s'han desenvolupat a Vila-real i que han fet que aquest municipi siga considerat pioner a la província de Castelló en la implantació de serveis municipals per a l'atenció a les persones que presenten addiccions i per a la prevenció dels problemes derivats de les conductes addictives.

El Pla ha de continuar servint de directriu en la presa de decisions sobre els diferents projectes i programes que es dissenyen, així com per a evitar mesures o criteris no adequats per a la prevenció de les addiccions; tot això dins d'una filosofia transversal que abaste tots els àmbits.

Les accions i mesures que s'empreguen fan necessària la materialització d'una efectiva política social de suport i de compromís, que consciencie la ciutadania en general i els agents socials en particular per a treballar per un objectiu comú.

En aquest sentit, qualsevol acció, programa o iniciativa de prevenció de conductes addictives que es pretenga dur a terme dins del territori de Vila-real per part d'organismes o particulars aliens a la UPCCA ha de ser conegut per aquest recurs municipal i rebre la seua conformitat, ja que s'erigeix com el servei de referència de l'Ajuntament en matèria de prevenció comunitària d'addiccions, reconegut per la Generalitat Valenciana, i responsable d'ordenar les actuacions de prevenció en matèria de drogodependències i altres trastorns addictius al municipi de Vila-real.

El Pla potencia la participació activa dels ciutadans, ja que a tots es dirigirà l'acció preventiva, i especialment de les persones amb drogodependències o altres trastorns addictius, de les seues famílies i de col·lectius representatius en el desenvolupament de la política municipal. L'aportació i col·laboració tant d'organitzacions no governamentals com de les institucions públiques és determinant en el seu desenvolupament. D'aquesta manera, la conjunció dels punts de vista dels agents socials, de les persones afectades, dels responsables administratius, polítics i dels mateixos tècnics és una prioritat en la política social.

1.2. Principis i missions orientadors

La complexitat del fenomen de les drogodependències, les variacions a les quals està sotmés en funció del territori i del context social, així com la seua indubtable dimensió social, exigeixen adoptar un pla que en permeta l'abordatge global des de la instància municipal. Aquest haurà de respondre als principis generals següents:

a) Globalitat i interdisciplinarietat, exigides per la mateixa complexitat del fenomen sobre el qual es vol intervenir, així com per la seua dimensió social. Aquestes característiques fan necessari adoptar una estratègia d'abordatge que, començant amb els equips especialitzats dels diferents centres i programes, integre altres recursos de la comunitat (centres de salut d'atenció primària, serveis socials, equips de salut mental, centres educatius i col·lectius ciutadans diversos) i facilite la qualitat adequada de les intervencions.

b) Normalització, tractant sempre d'utilitzar els recursos ja existents al municipi, a fi de facilitar una participació comunitària real i una integració social adequada —en els casos en què siga necessari— per a evitar, en la mesura que siga possible, la creació de recursos específics.

c) Corresponsabilitat i participació, atés que el fenomen que ens ocupa és de naturalesa social i requereix una resposta des de la mateixa societat per a evitar les postures de delegació en la cerca de solucions en els tècnics i serveis especialitzats en drogodependències, que es donen tan sovint.

La família, els educadors, els empresaris, el món de l'esport, la cultura i el conjunt d'institucions (serveis de salut en general, centres de salut mental, centres educatius, serveis socials, etc.) han d'assumir, des del seu rol competencial específic, la seua corresponsabilitat i implicació, ja que sense la seua participació no seria possible desenvolupar una resposta integral.

d) Coordinació entre els diferents agents intervinents, per a facilitar la utilització i integració dels recursos existents i evitar respostes desconnectades.

e) Flexibilitat i individualització, ja que les variacions a les quals està sotmés el fenomen de les drogodependències, en funció del context social i dels canvis en els patrons de consum, fan necessària la flexibilitat i la individualització de les respostes, per tal de fugir de models rígids i estereotipats, i possibilitar el disseny de programes adaptats a les diferents realitats personals i socials. Aquest enfocament permetrà la revisió i adaptació continuada de les respostes als canvis que previsiblement continuaran donant-se.

f) Investigació i avaluació permanent, que permeten verificar l'adequació de les accions empreses i el nivell de l'assoliment dels objectius, i aporten elements de judici per a introduir les modificacions necessàries i millorar la qualitat de les intervencions.

Aquests principis han de presidir una prevenció correcta de les addiccions.

El Pla permetrà una actuació intersectorial que faça possible aconseguir-ne els objectius i operativitzar els recursos, a més d'evitar duplicitats o buits.

Així mateix, el Pla comprén l'estudi de tots els recursos disponibles (institucionals i comunitaris), per a poder elaborar els programes a partir dels dispositius ja existents, i defineix una estructura que englobarà la major participació possible, un règim intern de funcionament i un desenvolupament per objectius.

En una visió estratègica, el Pla té dues **missions** que regeixen tots i cadascun dels objectius que es plantegen en cadascuna de les actualitzacions que es fan cada quatre anys i que donen sentit a la totalitat de les actuacions:

- a) Ordenar les actuacions de prevenció en matèria de drogodependències i altres trastorns addictius al municipi de Vila-real.
- b) Millorar la qualitat dels serveis destinats a la prevenció de les addiccions a la ciutat i buscar sempre el major benestar per a les persones usuàries d'aquests recursos.

1.3. Marc normatiu. Fonamentació jurídica i legal

El corpus jurídic està compost per les referències normatives següents:

- Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local
- Llei 42/2010, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, subministrament, consum i publicitat dels productes del tabac
- Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local
- Llei 10/2014, de 29 de desembre, de la Generalitat, de salut de la Comunitat Valenciana
- Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana
- Llei 1/2020, d'11 de juny, de la Generalitat, de regulació del joc i de prevenció de la ludopatia a la Comunitat Valenciana
- Ordre de 15 de gener de 1990, de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, per la qual es prohibeix la venda i distribució de tabac i la venda, distribució i consum de begudes alcohòliques als centres escolars públics de nivells no universitaris

- Ordre de 7 de juliol de 1997, de la Conselleria de Sanitat, per la qual es creen les unitats de conductes addictives (UCA) en determinades àrees de salut de la Comunitat Valenciana
- Ordre de 27 de novembre de 2000, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es desenvolupa el Decret 51/1999, per la qual es regulen les bases generals per a les convocatòries públiques de concerts per a places assistencials en determinats centres d'atenció i/o prevenció de drogodependències (DOGV núm. 3.891 de 4/12/2000)
- Decret 57/1998, de 28 d'abril, del Govern Valencià, pel qual s'estableixen les normes reguladores de la inclusió de missatges d'avertiment sobre la perillositat de l'ús o abús de begudes alcohòliques i del tabac en la publicitat d'aquests productes (DOGV núm. 3.236 de 6/05/1998)
- Decret 51/1999, de 30 de març, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Reglament que regula les normes a les quals han de sotmetre's els concerts que haja de celebrar l'Administració de la Generalitat Valenciana amb els centres d'iniciativa social de titularitat privada (DOGV núm. 3.475 de 16/04/1999)
- Decret 78/1999, d'1 de juny, del Govern Valencià, pel qual s'estableixen els criteris bàsics per a l'acreditació dels programes de prevenció en drogodependències i altres trastorns addictius, i es constitueix el Comitè Tècnic de Prevenció de les Drogodependències de la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 3.514 de 10/06/1999)
- Decret 110/2001, de 12 de juny, del Govern Valencià, pel qual es crea l'Observatori Valencià sobre Drogodependències i altres Trastorns Addictius (DOGV núm. 4.022 de 15/06/2001)
- Decret 132/2010, de 3 de setembre, del Consell, sobre registre i autorització de centres i serveis d'atenció i prevenció de les drogodependències i altres trastorns addictius a la Comunitat Valenciana.
- Decret 11/2011, de 2 de setembre, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament orgànic i funcional de la Conselleria de Sanitat i es modifica el Decret 25/2005, de 4 de febrer, del Consell, pel qual s'aproven els estatuts reguladors de l'Agència Valenciana de Salut
- Decret 89/2018, de 29 de juny, del Consell, d'acreditació de programes de prevenció de drogodependències i altres trastorns addictius i de regulació del Comitè de Persones Expertes
- Decret 185/2020, de 16 de novembre, del Consell, d'aprovació del Reglament orgànic i funcional de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública

- Decret 14/2021, de 22 d'abril, del president de la Generalitat, pel qual es crea el Comissionat de la Presidència de la Generalitat per al Pla valencià d'acció per a la salut mental, drogodependències i conductes addictives, en el context de la pandèmia per la infecció de covid-19 a la Comunitat Valenciana

Que la modificació de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, per la Llei 27/2013, de 27 de desembre, estableix com a competència pròpia i obligatòria per als municipis de més de 20.000 habitants l'avaluació i informació de situacions de necessitat social i l'atenció immediata a persones en situació o risc d'exclusió social. Està prevista en l'article 27.3 c), com una de les competències que és possible delegar per l'Administració de l'Estat i de les comunitats autònomes. No obstant això, la disposició transitòria segona disposa que, mentre la legislació de l'Estat i de les comunitats autònomes no dispose una altra cosa referent a aquests articles (25.2 i 36 de la Llei), els municipis conservaran les competències que els atribueix la legislació sectorial vigent en la data d'entrada en vigor d'aquesta llei i que ostentaran, a més, en les matèries a què es refereix l'article 28 d'aquesta llei (avui suprimit, referent a competències complementàries), totes les competències d'execució que no es troben conferides per aquesta legislació sectorial a altres administracions públiques.

El Decret llei 4/2015, de 4 de setembre, del Consell, estableix mesures urgents derivades de l'aplicació de les disposicions addicional quinzena i transitòries primera i segona de la Llei 27/2013, relatives a l'educació, salut i serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, per les quals es continuaran prestant pels municipis aquestes competències fins que no siguin aprovades les normes reguladores del sistema de finançament de les comunitats autònomes i de les hisendes locals.

La Llei 5/97, de 25 de juny, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula el Sistema de Serveis Socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, especifica com a objecte de la Llei en el seu article 1 que ha de garantir-se «la prevenció, tractament i eliminació de qualsevol causa o situació de marginació o desigualtat social». En el seu article 6, especifica les competències de les administracions locals en matèria de serveis socials i explicita, entre aquestes, «la titularitat i gestió d'aquells serveis socials especialitzats que els corresponguen per raó de la seua competència territorial». En l'article 22, titulat «de les Drogodependències», assenyalava que «s'articularà un sistema de serveis socio-sanitaris per a la prevenció i tractament de tota mena de drogodependències i la reinserció social dels afectats i afectades».

El marc normatiu específic en matèria de drogodependències i altres trastorns addictius ve determinat en el títol VI de la Llei 10/2014, de 29 de desembre, de la Generalitat, de salut de la Comunitat Valenciana, i en les disposicions reglamentàries dictades en el seu desenvolupament.

Pel que fa a les competències dels ajuntaments en matèria de drogodependències, la Llei 10/2014, de la Generalitat, de salut de la Comunitat Valenciana, especifica en l'article 6 del títol II que correspon als ajuntaments de la Comunitat Valenciana, en el seu àmbit territorial:

- a) L'establiment dels criteris que regulen la localització, distància i característiques que hauran de reunir els establiments on se subministren, venguen, dispensen o consumisquen begudes alcohòliques i tabac, així com la vigilància i control d'aquests establiments.
- b) L'atorgament de la llicència d'obertura als establiments esmentats en l'apartat anterior.
- c) Vetlar, en el marc de les seues competències, pel compliment de les diferents mesures de control que estableix el títol VI d'aquesta llei, especialment en les dependències municipals.
- d) Adoptar les mesures cautelars i definitives en els termes previstos en aquesta llei.
- e) Exercir la potestat sancionadora en els termes establits en la llei.

En el mateix article, en el punt 3, s'explicita que, a més de les anteriors, els ajuntaments de la Comunitat Valenciana de més de 20.000 habitants exerciran les competències següents:

- a) L'aprovació i execució del Pla municipal sobre trastorns addictius, elaborat en coordinació i de conformitat amb els criteris establits en el Pla estratègic sobre trastorns addictius de la Generalitat, que inclourà programes de prevenció, així com d'informació i assessorament, a través de les unitats destinades a la prevenció comunitària de conductes addictives. Per a l'aprovació del Pla municipal, se sol·licitarà informe preceptiu i vinculant a la Conselleria que ostente les competències en trastorns addictius.
- b) La coordinació dels programes municipals de prevenció en matèria de trastorns addictius que es desenvolupen exclusivament en el seu àmbit territorial.
- c) El foment de la participació social i de les institucions sense ànim de lucre que desenvolupen al municipi les actuacions previstes en el Pla.
- d) La constitució d'unitats destinades a la prevenció comunitària de conductes addictives dotant-les dels mitjans humans i tècnics necessaris.

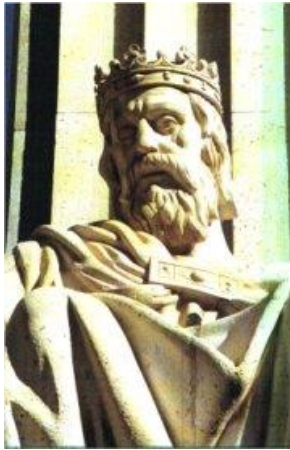
Són referencials en relació amb el disseny de l'estratègia del Pla els documents jurídics, normatius i estratègics següents:

- Estratègia nacional sobre addiccions 2021-2024 del Ministeri de Sanitat
- III Pla estratègic valencià sobre drogodependències i altres trastorns addictius de la Comunitat Valenciana 2014-2015
- Decret 132/2010, de 3 de setembre, del Consell, sobre registre i autorització de centres i serveis d'atenció i prevenció de les drogodependències i altres trastorns addictius a la Comunitat Valenciana

2. DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ LOCAL

2.1. Factors històrics, sociodemogràfics, econòmics i estructurals de Vila-real

2.1.1. Història

El terme municipal de Vila-real es forma en el segle XIII per segregació territorial del de Borriana. L'any 1274, el rei d'Aragó Jaume I funda la ciutat i atorga drets i beneficis als nous habitants i posseïdors de la terra, juntament amb les contraprestacions personals i econòmiques corresponents respecte del monarca. El rigor d'aquestes condicions fa que els cortesans catalans a qui el rei ofereix en principi la nova vila acaben renunciant-hi i siguen necessàries successives proclames per a atraure habitants, tasca que realitza amb eficàcia el jueu Salomó Vidal. L'afluència és, per tant, molt diversa, encara que els primers contingents estables que conformen la població seran morellans, aragonesos i, més tardanament, catalans.

L'any següent de la fundació, el monarca concedeix al poblador Pere Dahera els drets de construcció d'un pont sobre el Millars i la posada en funcionament d'un hospital. En el moment de la seua clausura, en la segona meitat del segle XX, aquest servei era el recinte sanitari europeu de major antiguitat, en ús ininterromput. Igualment es determina la construcció d'una séquia immediata a la població per al transport de l'aigua del riu Millars als nous cultius de regadiu.

El nucli urbà de la vila comença a envoltar-se de muralles i d'un ampli fossat sec a partir de 1298 i, mig segle després, la vila sembla ja consolidada en la seua organització administrativa: el 1326 es realitza la primera recopilació de les seues ordenances i tres anys després li és concedit el canvi dels furs d'Aragó pels valencians. Anys més tard s'estableix el repartiment de les aigües fluvials entre les poblacions confrontants, amb normativa sobre proporcions, torns de reg, distribució en séquies, etc., que ha perdurat amb respecte generalitzat fins avui.

Amb la petició el 1375 al Consell de la Vila de l'eremita d'origen català Bernat Fabra per a ocupar una de les coves de les vores del riu Millars, als voltants de l'assut que recull les aigües per al reg, s'inicia la presència en el paratge de penitents i ermitans, que culminarà amb el culte marià devocional a la Mare de Déu de Gràcia i l'edificació gradual del seu santuari.

En el segle XV, diverses personalitats visiten la població: sant Vicent Ferrer, el papa Benet XIII i el rei Alfons el Magnànim. Es construeix en el riu el primer assut de pedra, la qual cosa permet regular més adequadament el flux de l'aigua i, cap a finals de la centúria, quan

el desenvolupament del raval de Castelló fa pensar en la creació d'una moreria, s'hi censen un total de 286 cases.

Vila-real tindrà una participació destacada en el conflicte de les Germanies, en contra del nou monarca Habsburg. I encara que continua mantenint el seu impuls demogràfic i econòmic, el rebuig de la nova situació política genera un període de desinterés pels assumptes públics. A mitjan segle s'havia iniciat també l'ampliació de les terres d'horta i la rompuda de nombroses zones de secà, tasques que continuaran fins a l'últim quart del XVII.

De Vila-real eixirà l'erudit humanista Juan Mas, difusor de les doctrines d'Erasme, i arriba a la vila el rei Felip II. Però la personalitat que deixarà major empremta a la vila serà la d'un humil franciscà descalç d'origen aragonés: Pasqual Baylón Yubero, que passa en el convent alcantarí del Roser els últims anys de la seua existència i la mort del qual, el 1592, produirà un impacte espiritual que perdura encara en la vida local.

Encara que la població no es veu afectada directament per la crisi d'expulsió dels moriscos, en mancar entre el seu veïnat d'aquests habitants, sí que és cert que la seua absència deixarà sense mà d'obra moltes de les terres de secà i exigirà la introducció de nous cultius. Als ja tradicionals de la garrofera, vinya i olivar, s'afigen ara en els marges dels camins nombroses extensions de morerar, encara que això no genera l'aparició d'artesanía sedera a la localitat.

El desgraciat incident que suposa per a la vila el seu saqueig i incendi parcial durant la Guerra de Successió (1706), amb un notable nombre de morts i presoners, no resulta impediment perquè la vila iniciï un ràpid enlairament una vegada acabada la contesa, estimulat per l'arribada de noves formes de pensament amb els monarques borbònics i l'establiment de marcs legals més favorables que la porten, entre 1740 i 1780, a un dels seus períodes de major esplendor. La població passa de tenir uns 2.000 habitants el 1733, a arribar pràcticament als 8.000 a la fi del XVIII, mentre el desenvolupament urbà avança progressivament cap al nord.

A mitjan segle, el 1757, i a conseqüència de l'amenaça de febres malignes entre la població, es realitza el vot municipal de dur a terme una romeria amb la imatge de la Mare de Déu de Gràcia el divendres anterior al primer diumenge de setembre, tradició que arriba als nostres dies.

La crisi política iniciada en els últims anys del segle XVIII esclatarà al començament del següent. Des de 1786, als problemes econòmics i l'amenaça de successives epidèmies de pesta s'afeg la lluita pel poder en el municipi i se succeeixen les conspiracions i els aldarulls dels carrers, en una situació crítica que agreujarà les calamitats bèl·liques de la Guerra de la Independència, els vaivens de les fratricides lluites carlistes i l'ominosa repressió durant el període absolutista.

No és fins a la segona meitat del segle XIX quan es reactiva l'economia amb el desenvolupament del cultiu dels cítrics, que es complementa amb la intensificació dels cultius tradicionals. El desenvolupament agrari incentivarà, a més, altres activitats col·laterals del sector, com la construcció de carros per al transport, l'edificació de

magatzems de manipulació de la fruita, serradores, tallers de fusteria per la demanda de recipients, etc.

A partir dels anys vint del segle XX s'estableixen les bases d'un funcionament capitalista a través de l'associacionisme dels agricultors i l'empenta d'un ampli col·lectiu de comerciants. La població rep la primera gran onada de treballadors immigrants, arribats sobretot de terres aragoneses.

Al terrible impacte de la Guerra Civil de 1936, amb el seu tristíssim balanç de pèrdua de vides humanes, cruels represàlies i absurda destrucció del patrimoni artístic, se sumen, en la fosca etapa de postguerra, els estralls de la tuberculosi i altres malalties entre els habitants més joves i, en els anys 1946 i 1956, unes intenses nevades que destrueixen totes les collites i fins i tot els arbres fruiters. Davant aquestes circumstàncies adverses, i buscant una vegada més les alternatives econòmiques, la ciutat reacciona amb decisió. Sense oblidar l'agricultura de cítrics, es produeix a partir dels anys seixanta una forta industrialització gràcies a les iniciatives de l'empresariat i a una nova arribada d'obrers, aquesta vegada procedents en la seua majoria del sud de la Península. Metal·lúrgia, material de construcció, maquinària agrícola i, sobretot, una creixent i variada producció taulellera establiran les bases del futur econòmic de la ciutat.

2.1.2. Característiques econòmiques

La història de l'estructura econòmica de Vila-real és, possiblement, un dels models més complets que podem trobar per a caracteritzar la trajectòria de la Comunitat Valenciana litoral.

Des de la seua fundació en el segle XIII fins a la primera meitat del XX, el municipi va basar tot el seu potencial econòmic en una agricultura mixta de secà extensiu (vinya, olivera, cereal i garrofera) i d'horta intensiva en els segles XVII i XVIII (seda i cànem). Aquesta situació, que permetia l'autosubsistència i un xicotet marge de beneficis molt ocasional, va canviar radicalment amb l'aparició del taronger.

El taronger va transformar, directament i indirectament, els pilars de la idiosincràsia de la ciutat. Entre 1880 i 1960 es van convertir 3.500 hectàrees de secà a regadiu. A més, es va desenvolupar una indústria de transformació de cítrics i subsidiària (pous, mecànica, arts gràfiques, fustes...), i el comerç per a la seua exportació, que va connectar la ciutat amb el mercat espanyol i europeu. Tot aquest procés va generar un creixement econòmic que va impulsar actuacions importants en matèria d'infraestructures viàries, urbanístiques i equipaments domèstics col·lectius.

Però les nevades de 1946 i 1956 i les fortes pluges i gelades del primer lustre dels anys seixanta van mostrar els perills d'una estructura productiva dependent només d'un producte i de la necessitat de diversificar i d'enriquir-la. La política de foment de l'habitatge i del turisme que caracteritzà els anys seixanta va determinar que s'optara per invertir en una indústria tradicional de la comarca: la taulellera. Així, al cap de pocs anys, s'alcen les

primeres empreses ceràmiques de la ciutat i aquesta indústria desencadena una important immigració que duplicarà el cens de la ciutat i la farà créixer.

El primer ajust industrial tauleller dels anys setanta comporta més tecnologia, l'obertura progressiva al mercat exterior i la creació de noves fàbriques més allunyades del nucli urbà. En aquests anys arriba l'A-7 i s'aconsegueix la circumval·lació de la N-340, els autèntics eixos canalitzadors dels fluxos socioeconòmics i integradors de la ciutat en el corredor mediterrani de desenvolupament. La segona reconversió industrial dels anys vuitanta va fer avançar en l'aplicació de noves tecnologies i tendències en disseny, qualitat, producció, productivitat i vendes.

L'envergadura del creixement des dels anys seixanta va crear un conjunt d'economies d'escala i de concentració que van atraure cap a la ciutat sucursals d'empreses nacionals i estrangeres. Mentrestant, el teixit socioeconòmic de la ciutat, que gravita al voltant del subsector del taulell i en menor mesura relacionat amb l'agricultura i el sector serveis, es fa més complex i sobretot molt dinàmic. Els paviments i revestiments configuren un cicle productiu, tancat i integrat a la ciutat, que la converteixen en el centre tauleller més important d'Espanya i en un dels més notables d'Europa.

Tot aquest important procés de creixement econòmic té el seu reflex en la vida ciutadana. Vila-real és la segona ciutat de la província i una de les més grans de la Comunitat Valenciana respecte a població i es converteix per mèrits propis en centre comarcal de serveis (Hospital Comarcal de la Plana, Agència Tributària, Palau de Justícia, Comissaria Nacional de Policia, UNED, etc.), a més de disposar d'un potent sector terciari comercial i un incipient sector turístic.

El teixit socioeconòmic de la ciutat, que gravita entorn del subsector tauleller i, en molta menor mesura, relacionat amb l'agricultura i els sectors serveis i quaternari, ha anat fent-se complex i sobretot molt dinàmic. Tot aquest important procés de creixement econòmic té el seu reflex en la vida ciutadana. D'altra banda, el factor de la immigració ha determinat noves formes de relació i ha incorporat la interculturalitat en l'àmbit social.

Vila-real és la segona ciutat de la província de Castelló i la quinzena de la Comunitat Valenciana quant a població, i s'està convertint per mèrits propis en el centre comarcal de serveis, tant públics com privats, de la Plana Baixa, la serra d'Espadà i la vall del riu Millars.

La crisi econòmica i financera iniciada el 2008 va afectar notablement l'estructura social i econòmica de la ciutat en forma de tancament de les empreses, increment de la taxa d'atur, tornada de la població estrangera al seu lloc d'origen, dificultats econòmiques, etc.

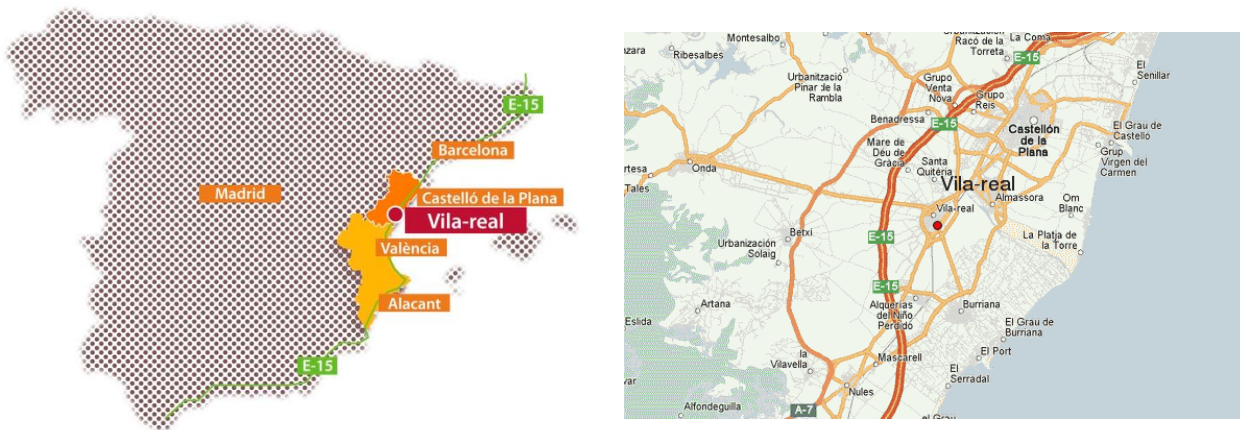
Tot i que l'activitat industrial i taulellera continua sent motor econòmic i referència en el sector ceràmic en àmbits supramunicipals, Vila-real busca de nou, com va fer a mitjan segle XX, una diversificació econòmica que l'ha portada en l'actualitat a reforçar el seu posicionament com a ciutat prestadora de serveis de referència comarcal i a avançar en una nova línia estratègica de desenvolupament econòmic sobre l'eix de la innovació que li va

permetre obtenir el 2011 la distinció de Ciutat de la Ciència i la Innovació, atorgada pel Ministeri d'Economia, i entrar a formar part de la xarxa Innpulso de ciutats innovadores. A més, és internacionalment coneguda pel Villarreal Club de Futbol.

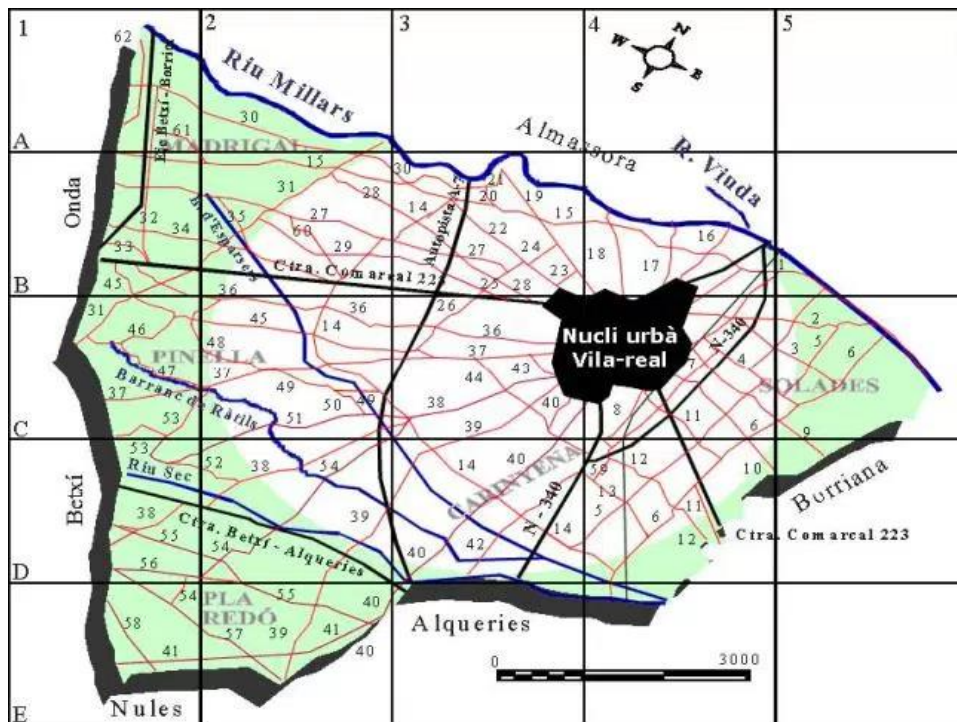
En l'actualitat, assistim a la segona recessió econòmica i financera del segle XXI. En el moment en què es redacta aquest Pla, l'economia global s'ha alentit més del que es preveia. Després d'expandir-se un 6,1 % el 2021, es preveu que el PIB global cresca un 3,6 % el 2023. La revisió a la baixa del creixement és significativa en tota Europa. La raó principal és l'impacte de la invasió d'Ucraïna, les sancions imposades a l'economia russa i l'increment dels preus, sobretot de l'energia, que s'ha produït durant els últims mesos. Aquest escenari bèl·lic succeeix quan Espanya estava recuperant-se de les conseqüències de la pandèmia de 2020 amb un major consum privat i recuperant el turisme i la inversió. L'estalvi acumulat i les restriccions menors per la covid-19 contribuïen a l'expansió de la despesa de les llars, a més del bon comportament del mercat de l'habitatge.

Les polítiques públiques seran clau per a minimitzar els efectes de la guerra. La caiguda del preu de l'electricitat serà important. Sense un pacte de rendes, l'impacte desigual de la inflació pot augmentar la conflictivitat social. A més, pot donar-se una espiral inflacionista si els salaris reals creixen per damunt de la productivitat. El futur de les economies domèstiques és més incert que mai i assistim a un escenari en el qual a la classe mitjana li costa cada vegada més arribar a final de mes, atés que omplir el carro de la compra costa avui un 30 % més que el 2021, els sous no pugen en la mesura que ho fan els preus i el preu de l'energia (llum i gas) i de la gasolina no para de pujar dia a dia.

2.1.3. Ubicació geogràfica i característiques demogràfiques

Situat a la província de Castelló, el municipi de Vila-real compta amb una població de 51.130 habitants (INE 2021), la gran majoria en nucli urbà, que ocupa un 11 % dels 55 quilòmetres quadrats de superfície que comprén el terme municipal, la qual cosa suposa una densitat poblacional pròxima als 930 habitants per quilòmetre quadrat. Limita amb els municipis d'Almassora, Borriana, les Alqueries, Nules, Betxí i Onda.

La proximitat amb les capitals de les províncies de Castelló (a 8 km) i València (a 60 km), així com amb destacades destinacions turístiques com Benicàssim, Orpesa o Borriana, fan de Vila-real una ciutat subjecta a la influència cultural, comercial i de modes emergents que determinen en bona part l'estil de vida, els costums i les maneres d'emprar el temps d'oci de la ciutadania.

És molt comú que les pràctiques d'oci nocturn del cap de setmana relacionades amb el consum de begudes alcohòliques i la festa es realitzen en aquestes poblacions pròximes a la ciutat, ja que en conjunt ofereixen una oferta recreativa major i més variada; a més, d'aquesta manera, la població vila-realenca fuig del fort control social que exerceix la seua ciutat.

Evolució demogràfica de Vila-real entre 1920 i 2021

Any	Població
1920	16.770
1930	18.962
1940	20.025
1950	20.703
1960	24.516
1970	33.218
1981	38.385
1991	37.660
2001	42.442
2011	51.168
2021	51.130

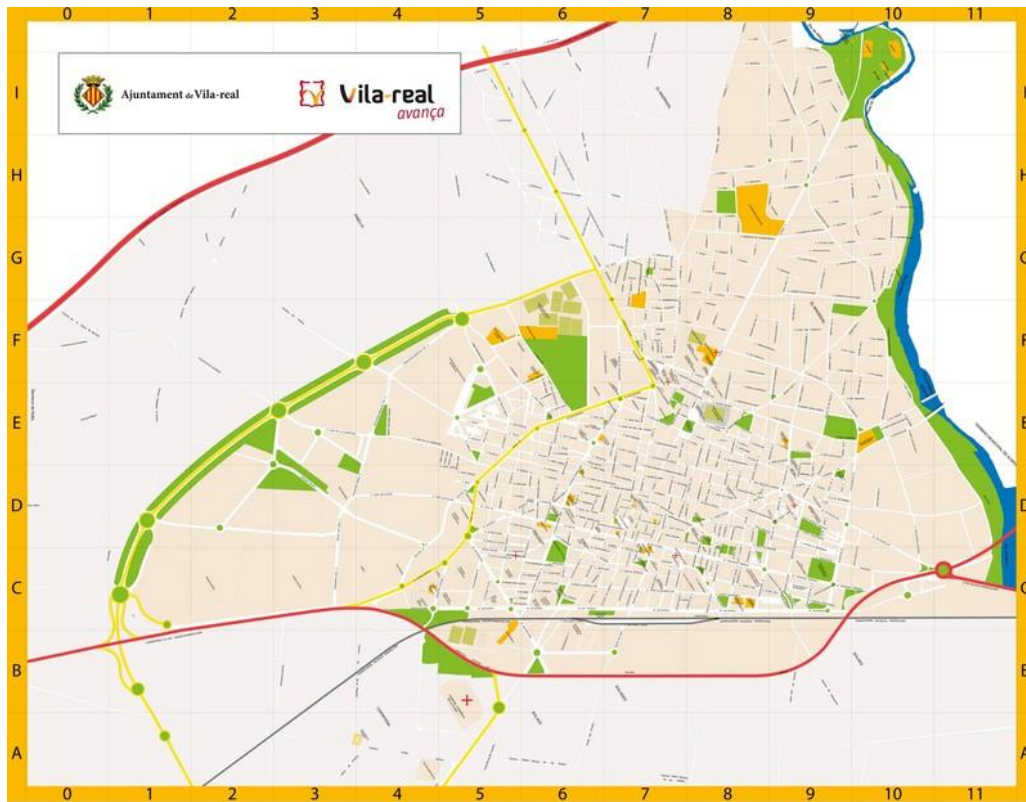
Des dels anys seixanta del segle passat, la població espanyola, així com la valenciana i la pròpia de la Plana Baixa, no havia parat de créixer. Els increments de la població van ser notables per l'allau immigratòria històrica produïda amb el canvi del segle XX al XXI, que va transformar la comarca, sobretot les ciutats més grans, i especialment Vila-real, que creixia a raó de 1.000 habitants a l'any. Històricament, la nostra ciutat sempre ha sigut un territori d'acollida d'immigrants: en el segle passat, nacionals procedents principalment d'Andalusia i Aragó, atrets per la incipient indústria taulellera, que van fer duplicar el cens de Vila-real; i en la primera dècada del segle XXI, amb el *boom* del sector de la construcció, estrangers, sobretot romanesos, equatorians i magrebins.

Només en els deu primers anys del segle XXI, Vila-real va augmentar un 5 % la seua població, que va superar per primera vegada en la seua història els 50.000 habitants. No obstant això, la conjuntura de crisi iniciada entre 2007-2008 ha acabat sent estructural (per la mecanització i robotització del treball manual), fet que ha provocat que bona part dels estrangers que van arribar a Vila-real atrets per l'àmplia oferta de treball al començament del segle, abandonaren el municipi.

La crisi, iniciada entre 2007 i 2008 per la globalització financera fraudulenta i la bombolla immobiliària, així com per la falta d'ètica per part dels responsables polítics, va provocar un descens de població de dimensions històriques des de 2012, que es va centrar especialment en les ciutats que més havien crescut, entre aquestes, Vila-real.

El creixement vegetatiu fa molts anys que tendeix a zero i fins i tot a ser negatiu, amb més defuncions que naixements, per la caiguda de la natalitat i l'augment de la població de la tercera edat a causa del creixement imparabile de l'esperança de vida. La fi de l'auge migratori ha deixat al descobert aquest envelliment de la població: per primera vegada en un segle, Vila-real compta avui amb menys habitants que fa deu anys. A curt i mitjà termini l'única manera d'aconseguir creixement demogràfic a la nostra comarca passa perquè hi tornen els nadius emigrats. Actualment, a Vila-real la població estrangera és de 7.480 habitants (INE 2021) i representa prop del 15 % de la total; Romania i el Marroc són els principals països de procedència.

2.1.4. Distribució del nucli urbà de Vila-real

Barris de l'Avinguda d'Europa, Cervantes i Sant Miquel

La ciutat de Vila-real limita a l'est amb les vies del tren del corredor mediterrani i amb la carretera N-340. Paral·lela a aquestes dues *barreres*, trobem dins de la població una gran avinguda que porta els noms d'Europa i França. Ací trobem l'estació **de ferrocarril**; el **pavelló Fundació Bancaixa**, que alberga el principal poliesportiu de la ciutat, amb pistes esportives, piscina coberta, gimnàs..., dependent de l'Ajuntament i gestionat pel **Servei Municipal d'Esports** de la Regidoria d'Esports, i l'**Espai Jove**, dependent de la Regidoria de Joventut, on se situa la **Unitat de Prevenció Comunitària de Conductes Addictives (UPCCA)**. El **col·legi concertat Santa Maria**, en règim de cooperativa, es troba a l'entrada sud-est de la ciutat, enfront de l'**Skate Park** i pròxim al **cinema Sucre**, al centre comercial **Carrefour**, al **Jutjat** i als dos principals **hotels** (Palace i Azul). L'**Agència Local d'Energia i Medi Ambient** es troba al sud-est. En la mateixa avinguda se situa un dels tres instituts públics de Vila-real, l'**IES Professor Broch i Llop**, i el **col·legi públic Pío XII**. A més, per l'est, els vila-realencs tenen l'accés a l'**Hospital de la Plana** i també al municipi de Borriana, principal lloc d'estiueig de platja de la ciutadania.

Barris de Carinyena i Séquia Major

Endinsant-nos més en el nucli urbà des de l'est, trobem una segona *barrera* paral·lela també a la via del tren i a les avingudes d'Europa i França: la séquia Carinyena, anomenada séquia Major, que creua la ciutat quasi de nord a sud i que dona nom a un barri. Al voltant d'aquesta

séquia trobem una sèrie de parcs, els **col·legis públics Cervantes i Pasqual Nácher**; el **col·legi concertat Nostra Senyora de la Consolació**; l'institut amb més nombre d'alumnes de la ciutat, l'**IES Francesc Tàrraga**; el **SERVEF**; el **Centre d'Especialitats Verge de Gràcia**, el **Centre Especialitzat d'Atenció a Majors L'Olivera** i el **Centre de Salut Carinyena**, amb consulta de salut mental, servei d'urgències i unitat de salut sexual i reproductiva.

Barris de l'Hospital i Sant Ferran

Al sud, limitant amb les Alqueries, Vila-real disposa de la seua àmplia **zona industrial**, principalment dirigida al sector ceràmic i tauleller, la segona zona d'expansió del qual trobem cap a l'oest fins al municipi d'Onda. El sud del nucli urbà s'expandeix des del gran centre comercial i un conjunt d'estacions de servei fins a la carretera d'Onda, a través d'una altra gran avinguda que s'estén fins al nord i porta els noms d'Itàlia i Alemanya, i que juntament amb les avingudes a l'est abans esmentades formen un cinturó que abasta mitja ciutat. En aquest entorn, a l'inici de la carretera cap a Betxí, trobem el **Centre de Tecnificació Esportiva**, que juntament amb els camps de futbol propietat del Villarreal CF, al sud-oest de la ciutat, fan de Vila-real una de les poblacions espanyoles amb més instal·lacions esportives per habitant.

Al barri de Sant Ferran es troba el **col·legi públic Concepció Arenal**, en el qual estudia el major nombre d'alumnes d'origen magrebí. Al seu costat està l'edifici de la **Polícia Local**, que confronta amb el barri de la Soledat, en el qual també se situen els **Serveis Socials**, el **PROP** i el **FEIIA** (antic **SEAFI**). El carrer de l'edifici de Serveis Socials és un antic barranc que acaba en el barri de l'Hospital, on es troba el convent del Carme i l'església del Crist de l'Hospital, que dona nom al barri, amb les instal·lacions municipals destinades a **Tresoreria**, **Recaptació** i la Regidoria de **Normalització Lingüística**; a més de la **UNED** i, més a l'est, la **Biblioteca Universitària del Coneixement (BUC)**, que alberga la Regidoria d'Educació.

Barri de la Torre Motxa i Zona Centre

Una gran avinguda creua de nord a sud la ciutat, amb les denominacions d'avinguda de Francesc Tàrraga, la Murà i Pius XII. A l'altura de l'avinguda de la Murà es troba el centre històric de Vila-real, amb la plaça Major, que acull l'edifici **central de l'Ajuntament** amb els seus principals serveis. Situats entre la zona centre i el barri de la Torre Motxa, els carrers més antics del nucli antic configuren la vila, l'autèntic centre de les festes patronals de Vila-real en honor als seus patrons sant Pasqual (17 de maig) i la Mare de Déu de Gràcia (primera setmana de setembre). Els carrers de la **vila** es tanquen els dies de festa amb barreres i els veïns protegeixen les seues portes per a donar pas als festejos dels bous al carrer. En la part més al nord de la zona centre es troben l'església major Sant Jaume, la basílica de Sant Pasqual i l'edifici de **Turisme**. Al centre trobem el **Centre de Dia de Drogodependències Lluís Alcanyís**, el **Mercat Central**, la **Polícia Nacional**, el **Museu de la Ciutat Casa de Polo**, la **Casa dels Mundina**, l'**Auditori Municipal Músic Rafael Beltrán Moner** —amb la gestió cultural de l'Ajuntament— i els principals carrers comercials. Més al nord-oest està el **col·legi públic Pintor Gimeno Barón**, anomenat popularment col·legi de La Huerta.

Barris del Progrés, Madrigal, Calvari i la Sénia

El nord del nucli urbà s'estén fins al paratge de l'ermita de la Mare de Déu de Gràcia i del **Termet**, zona d'esplai de la ciutadania, on es troba el **Museu Etnològic i de Ceràmica**, el **Centre d'Educació Ambiental** i l'**Alberg Municipal**. Ací es pot gaudir del riu Millars al seu pas per Vila-real, en un paratge transformat en una **ruta botànica** d'excel·lència bel·lesa. A aquest paisatge protegit s'arriba pel carrer de l'Ermita, que molts ciutadans recorren des de primera hora del dia a peu (anomenada popularment *la ruta del colesterol*), corrent o amb bicicleta. També en aquesta ruta se situa el **Cementeri Municipal**. La partida del Madrigal s'estén a l'eixida nord-oest de la ciutat i està farcida de la majoria dels masets propietat de ciutadans de Vila-real, com a segons habitatges on traslladar-se en els mesos d'estiu. També en aquest entorn, ja al barri de la Sénia, es troba l'**Estadi de la Ceràmica**, el camp de futbol del Villarreal CF. Al costat de l'estadi de futbol trobem els col·legis concertats **Verge del Carme** i **Fundació Flors**. Aquest últim alberga el **camp de futbol Flors**. Els barris del Calvari i del Progrés abasten també l'eixida cap al municipi d'Onda; hi trobem el **poliesportiu municipal Melilla**, l'edifici de **Correos**, el **Centre de Salut La Bòvila**, el **Centre Ocupacional** per a discapacitats psíquics, el **col·legi públic Carlos Sarthou**, el **col·legi públic d'educació especial La Panderola** i, més a l'oest, la **Ciutat Esportiva del Villarreal CF**, l'**IES Miralcamp**, el **Tanatori San José** i la **Centre de Congressos, Fires i Trobades** (que també serveix de pavelló firal).

Barris de la Unió, el Pilar i Botànic Calduch

Vila-real creix urbanísticament pel nord. Allí trobem els habitatges més nous de la ciutat que en les últimes dècades han sigut habitades per matrimonis joves, en gran part fills i filles dels espanyols que van emigrar des d'Aragó i Andalusia atrets pel *boom* de la indústria taulellera. Aquests barris són l'eixida de la ciutat cap a Almassora i Castelló de la Plana i estan dotats d'una important infraestructura de serveis i recursos: l'edifici d'Hisenda, el **Centre de Salut Dolores Cano Royo**, la **Biblioteca i Agència de Lectura del Pilar**, el **Viver d'Empreses** (dependent de la Diputació de Castelló i de l'Ajuntament de Vila-real) i els **col·legis públics Angelina Abad, Botànic Calduch, Escultor Ortells i José Soriano**. A més, al barri de la Unió, al nord-oest, trobem el **col·legi concertat Bisbe Pont**, integrat en l'església de Santa Sofia; la **Casa de la Dona**, de propietat municipal, on se situa la Regidoria d'Igualtat, el **pavelló Sebastián Mora** —també municipal— i una segona zona industrial. La zona nord posseeix també una zona verda, amb el **parc de la Maiorasga**, i els dos supermercats més grans de la ciutat: Mercadona i Lidl.

2.2. Factors relacionats amb el consum de drogues i altres conductes addictives

2.2.1. Consum de drogues: aportacions de la investigació epidemiològica

No hi ha estudis quantitius que oferisquen dades sobre la prevalença de consum de drogues en la població general de Vila-real. Les úniques dades locals fan referència a la població escolar d'educació secundària obligatòria (ESO) des de 2004 fins a 2020, recollides cada dos anys per la Unitat de Prevenció Comunitària de Conductes Addictives (UPCCA) de la Regidoria de Sanitat de l'Ajuntament de Vila-real.

Tampoc hi ha dades recents sobre consum de drogues a la Comunitat Valenciana; l'última enquesta escolar de la Generalitat Valenciana es remunta a l'any 2008.

A escala nacional, comptem amb l'Enquesta estatal sobre ús de drogues en ensenyaments secundaris (ESTUDES) 2021 i l'Enquesta sobre alcohol i drogues a Espanya (EDADES) 2019-2020, totes dues de la Delegació del Govern per al Pla nacional sobre drogues del Ministeri de Sanitat.

Aquests estudis sobre ús de drogues presenten les conclusions següents:

Enquesta sobre alcohol i drogues a Espanya (EDADES) 1995-2019/2020, Pla nacional sobre drogues del Ministeri de Sanitat (població 15-64 anys, Espanya):

- La prevalença del consum d'alcohol alguna vegada en la vida se situa en la majoria de les comunitats per damunt del 90 %. Tant en el marc temporal dels últims 12 mesos com dels últims 30 dies, a la Comunitat Valenciana és, juntament amb Astúries, on s'aprecia una major prevalença, amb el 84,5 % (últims 12 mesos) i 70,4 % (últim mes).
- El primer consum d'alcohol entre la població se situa entre els 16,2 i els 17,5 anys; la Comunitat Valenciana és la comunitat autònoma en la qual més precoçment s'inicia el consum d'alcohol (16,2 anys).
- Quant a les intoxicacions etíliques agudes, la prevalença a la Comunitat Valenciana en els últims 12 mesos se situa en el 22,6 %; es registra un lleuger repunt i se segueix així amb la tendència ascendent iniciada l'any 2015. Pel que fa al factor sexe, les borratxeres tenen una major prevalença entre els homes. En funció de l'edat, les borratxeres estan més esteses entre els joves de 15 a 24 anys i, a mesura que augmenta l'edat, la prevalença disminueix. Respecte a 2017, la prevalença de borratxeres ha augmentat en els homes, mentre que s'ha mantingut en les dones.
- Després de l'alcohol, el tabac és la substància psicoactiva més consumida a Espanya entre la població de 15 a 64 anys, amb una prevalença de consum alguna vegada en la vida del 70 %, similar a l'obtinguda en l'enquesta anterior. En el cas de la Comunitat Valenciana, aquesta xifra és del 77,7 % i el consum diari de tabac és del 36,5 % de la població valenciana. L'edat mitjana d'inici de consum se situa en els 16,6 anys i es manté invariable

respecte dels anys anteriors. En general, el consum de tabac és més freqüent entre els homes. Respecte a les dades obtingudes el 2017, cal destacar que s'ha produït un augment d'individus que fumen tabac de cargolar, encara que continua sent majoritari l'ús de cigarrets de paquet.

- El 10,5 % de la població ha consumit cigarrets electrònics (amb nicotina o sense nicotina) alguna vegada en la vida. La prevalença és major en homes, excepte en el tram de 45 a 54 anys d'edat, en el qual les dones registren majors percentatges de consum que els homes. De manera general, s'ha produït un augment en el consum de cigarrets electrònics des de l'any 2017 fins avui.
- Continua augmentant el consum d'hipnosedants, que el 2019/2020 presenta una prevalença del 22,5 % (consum d'hipnosedants alguna vegada en la vida). L'edat d'inici de consum se situa en els 34,4 anys, dada similar a l'obtinguda el 2017. Per sexe, el consum està molt més estès entre les dones: més d'una quarta part de les dones de 15 a 64 anys ha consumit hipnosedants (amb recepta o sense recepta) alguna vegada en la seua vida. Si ens centrem només en el consum d'hipnosedants sense recepta mèdica, el 3,1 % de la població espanyola n'admet el consum alguna vegada en la vida. El 23,2 % d'aquestes persones consumidores els ha pres mesclats només amb alcohol; el 16,2 % els ha mesclat únicament amb drogues il·legals, i el 13,4 %, amb alcohol i amb drogues il·legals al mateix temps. L'hàbit de mesclar hipnosedants sense recepta amb alcohol i/o amb drogues il·legals és bastant més comú en els homes que en les dones.
- El 15,2 % de la població d'Espanya reconeix haver consumit analgèsics opioides amb recepta o sense recepta en alguna ocasió. El consum està més estès entre les dones i n'augmenta la prevalença en tots dos sexes a mesura que ho fa l'edat. S'aprecia un augment en la prevalença de consum d'aquestes substàncies en l'última dècada i són la codeïna i el tramadol els analgèsics més triats. Entre les raons que en motiven l'inici del consum, destaca l'intent de mitigar un dolor, ja siga agut o crònic.
- El cànnabis continua sent la droga il·legal amb major prevalença de consum entre els espanyols. El 2019/2020, el 37,5 % reconeix haver-ne consumit alguna vegada en la vida, proporció que ha continuat la tendència creixent iniciada el 2013 i que suposa un increment en 2,3 punts percentuals respecte a la registrada el 2017. En el marc temporal, la Comunitat Valenciana és una de les de major prevalença de consum de cànnabis en l'últim mes, que se situa per damunt del 10 % de la seua població. L'edat mitjana d'inici de consum se situa en els 18,5 anys i es manté estable respecte a consultes passades. També augmenta la prevalença de consum diari: el 2,9 % de la població reconeix haver consumit cànnabis diàriament. El consum d'aquesta droga continua sent més comuna entre els homes, independentment de l'edat. A mesura que augmenta l'edat, la prevalença del consum de cànnabis disminueix notablement; en el grup dels joves de 15 a 24 anys s'observa la màxima prevalença, que se situa en el 22,1 %. La marihuana està més estesa que l'haixix: el 48,7 % de persones consumidores indica haver fumats

principalment marihuana; el 20,6 %, haixix preferentment, i el 30,8 % restant indica haver fumat cànnabis sense preferir-ne de cap tipus.

- Aproximadament un de cada deu espanyols reconeix haver consumit cocaïna en pols alguna vegada (10,9 %), un percentatge lleugerament superior al registrat el 2017. L'edat d'inici de consum se situa en els 21,1 anys. El consum de cocaïna base és molt residual i n'ha anat disminuint la prevalença al nostre país.
- El percentatge d'espanyols que ha consumit èxtasi alguna vegada va registrar el 2020 el màxim històric (5,0 %). Entre els consumidors, l'edat d'inici és als 20,7 anys de mitjana, una mica inferior a l'obtinguda el 2017. És un consum més estés entre els homes, i la seua prevalença disminueix segons augmenta l'edat dels individus.
- La prevalença de consum de GHB alguna vegada en la vida es manté estable, s'hi registren percentatges inferiors a l'1 % i són els homes els que consumeixen aquesta substància en major mesura. Respecte al consum d'amfetamines, augmenta la prevalença a Espanya del consum alguna vegada en la vida, que actualment és del 4,3 % de tota la població. Els 20,6 anys és l'edat mitjana d'inici del consum.
- El consum d'al·lucinògens (incloent ketamina i els bolets màgics) s'ha incrementat 1 punt percentual respecte a 2017, se situa en el 5,5 % de prevalença (alguna vegada en la vida) i marca el màxim històric. L'edat mitjana de primer consum es manté estable: 21,2 anys.
- La prevalença de l'heroïna i d'inhalables volàtils és bastant residual i no assoleix en cap de les dues substàncies l'1 %.

Enquesta estatal sobre ús de drogues en ensenyaments secundaris (ESTUDES) 1994-2021, Pla nacional sobre drogues del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat (població 14-18 anys, Espanya):

- Encara que el 73,9 % dels joves reconeix haver consumit begudes alcohòliques alguna vegada en la vida, en descendeix la prevalença de consum respecte a l'any 2019.
- El tabac és, després de l'alcohol, la substància psicoactiva amb major prevalença de consum entre els estudiants espanyols. El 38,2 % ha fumat tabac alguna vegada en la vida. Les prevalences de consum, igual que succeeix amb l'alcohol, i independentment del tram temporal analitzat, disminueixen en relació amb els valors obtinguts el 2019.
- En tercer lloc se situa el consum de cànnabis. El 28,6 % dels joves n'ha consumit en alguna ocasió, i el 14,9 %, en l'últim mes. Evolutivament, es produeix una ruptura en la tendència ascendent que es registrava des de 2016.
- Els tranquil·litzants o somnífers, amb recepta o sense recepta, són la quarta droga de major ús entre els joves. S'observa que el 19,6 % d'ells ha pres aquest tipus de substàncies en alguna ocasió. El consum d'hipnosedants en aquesta població va en augment des de fa 5 anys.

- El 3,1 % dels estudiants declara haver consumit èxtasi alguna vegada en la vida i, quant a la cocaïna, la prevalença de consum en aquestes edats continua descendint progressivament.
- El cànnabis manté una important prevalença de consum entre els joves. Sobre el percentatge de consumidors problemàtics s'estima que al voltant del 15 % dels joves que ha fumat cànnabis en l'últim any, presenta un consum de risc. Això té repercussió en els indicadors de problemes associats al consum de drogues i s'observa un major protagonisme del cànnabis en els serveis de tractament per drogues i en les urgències hospitalàries.
- En l'actualitat, es disposa d'una evidència cada vegada major sobre les conseqüències físiques, psicològiques i socials del consum de cànnabis. No obstant això, els joves tenen una baixa percepció del risc associat al seu consum.

Enquesta sobre ús de drogues en ensenyament secundari, 2020-2021. Unitat de Prevenció Comunitària en Conductes Addictives. Regidoria de Serveis Socials, Ajuntament de Vila-real (població 12-17 anys, Vila-real):

- Descendeix la prevalença de consum de drogues entre els estudiants de secundària de Vila-real, així com la curiositat per tastar-les a edats primerenques. Cada vegada hi ha més adolescents abstemis, però continua sent alt el percentatge de bevedors que sol emborratxar-se cada vegada que consumeix. El 42,4 % dels menors de Vila-real ha tastat l'alcohol en alguna ocasió; el 23,9 % és bevedor i el 21,2 % d'aquests sol acabar embriac quan beu. El 24,5 % ha tastat algun cigarret i el 9,2 % és fumador de tabac. Quant al cànnabis, l'11,4 % l'ha tastat alguna vegada en la vida, i el 3,8 % n'és consumidor (d'aquests, el 37,6 % ho fa de manera habitual). El consum en aquestes edats d'èxtasi o cocaïna és residual (en totes dues substàncies, la prevalença és del 0,5 %).
- En tots dos sexes, cau la taxa de consumidors de substàncies addictives. Especialment cridaner és el descens de quasi deu punts percentuals observat en el consum d'alcohol en homes, que el 2020 se situava en el 18,8 % de tots els estudiants homes de l'ESO. En el cas del cànnabis, s'adverteix que, encara que la prevalença de consum disminueix, des de 2012 les diferències entre sexes han anat reduint-se, fins a produir-se el 2020 una major prevalença de consum en dones.
- El cànnabis i els seus derivats continuen sent la substància il·legal més consumida; perd popularitat entre els adolescents pròxims a la majoria d'edat i es retarda l'edat del primer consum.
- Des de l'inici de la pandèmia de coronavirus, els adolescents de Vila-real que eren bevedors van consumir menys alcohol i els que fumaven cànnabis abans d'aquesta van augmentar-ne el consum.

- Contra el que caldria esperar, l'arribada de la covid no va produir a Vila-real un augment significatiu d'adolescents que gastaren diners en jocs d'atzar o en apostes esportives en línia.
- L'anàlisi comparada de resultats entre la població d'estudiants consumidora de porros i la que no en consumeix llança conclusions contundents a favor de la idea que qui fuma cànnabis quan és menor d'edat té moltes més possibilitats de ser consumidor d'altres drogues que qui no en fuma.
- Cada vegada són més els adolescents que no tasten cap substància addictiva, ni tan sols l'alcohol. S'ha observat amb les enquestes administrades per la UPCCA des de 2008, que en l'última dècada la xifra d'adolescents que aposten pel consum zero és cada vegada major. Del 29,5 % es va pujar en deu anys al 42,4 % de 2020.

Prevalença de consum a Vila-real: alguna vegada en la vida (%)

	2006 (14-18 anys) (Generalitat Valenciana)	2006-2007 (12-17 anys) (UPCCA)	2008-2009 (12-17 anys) (UPCCA)	2010-2011 (12-17 anys) (UPCCA)	2012-2013 (12-17 anys) (UPCCA)	2014-2015 (12-17 anys) (UPCCA)	2016-2017 (12-17 anys) (UPCCA)	2018-2019 (12-17 anys) (UPCCA)	2020-2021 (12-17 anys) (UPCCA)
Tabac	46,2	42,3	44,1	41,9	40,2	34,7	32,9	27,2	24,5
Alcohol	91,9	69,8	61,1	61,0	62,0	56,2	56,3	48,1	42,4
Cànnabis	31,2	21,4	24,3	22,7	21,1	18,0	16,7	14,2	11,4
Èxtasi	2,3	2,0	2,5	2,2	2,2	1,3	2,0	1,4	1,5
Cocaïna	6,4	1,5	2,2	2,6	1,7	0,9	1,2	1,1	0,7

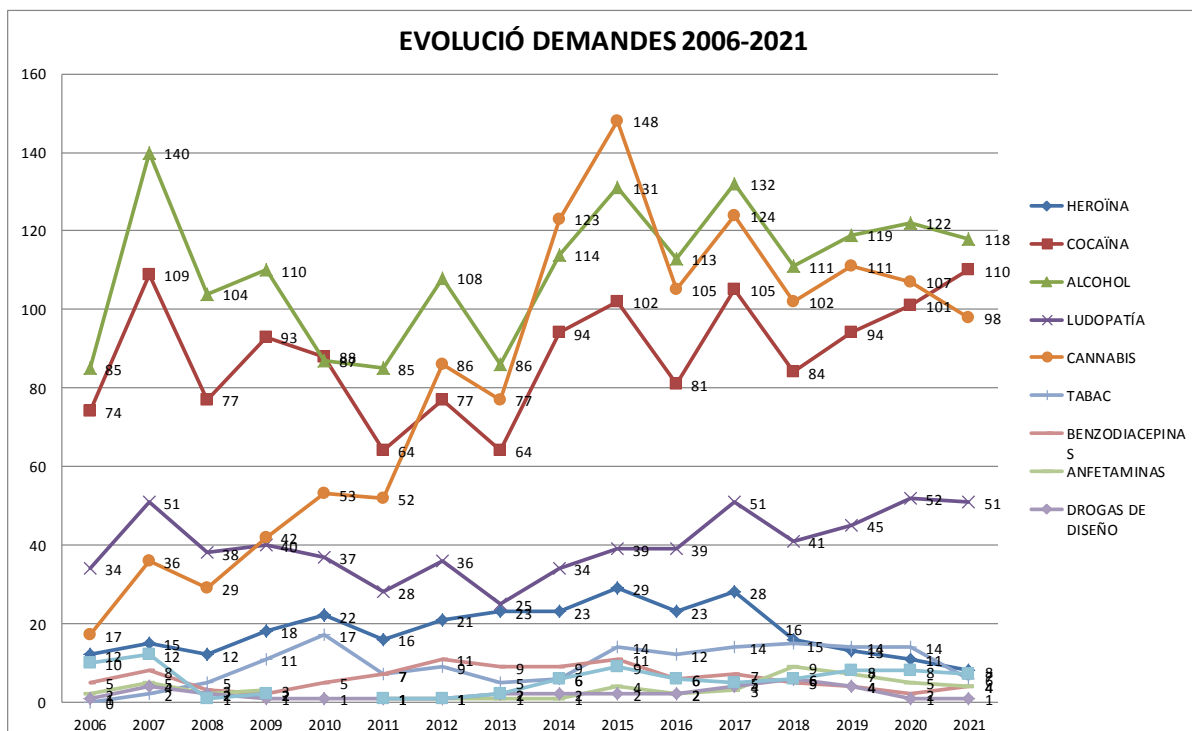
Prevalença de consum a Vila-real: persones consumidores declarades (%)

	2006 (14-18 anys) (Generalitat Valenciana)	2006-2007 (12-17 anys) (UPCCA)	2008-2009 (12-17 anys) (UPCCA)	2010-2011 (12-17 anys) (UPCCA)	2012-2013 (12-17 anys) (UPCCA)	2014-2015 (12-17 anys) (UPCCA)	2016-2017 (12-17 anys) (UPCCA)	2018-2019 (12-17 anys) (UPCCA)	2020-2021 (12-17 anys) (UPCCA)
Tabac	33,5	14,8	20,3	18,4	16,5	12,9	13,4	9,9	9,2
Alcohol	82,7	42,1	41,2	41,4	43,0	37,1	37,0	31,6	23,9
Cànnabis	23,7	8,8	10,4	9,8	7,9	6,6	5,7	5,9	3,6
Èxtasi	1,7	0,8	0,9	0,7	1,2	0,5	0,5	0,5	0,4
Cocaïna	2,3	1,0	1,1	1,1	0,8	0,4	0,4	0,5	0,5

Respecte al tractament, presentem a continuació una taula de dades i la seua representació gràfica, amb les dades de 2006 a 2021, referides a les **substàncies** (i joc, en el cas de ludopaties) de les quals es deshabituen les persones usuàries que acudeixen al centre de dia situat a Vila-real i de titularitat municipal.

Evolució de la demanda de tractament al Centre de Dia Lluís Alcanyís 2006-2021

	Heroïna	Cocaïna	Alcohol	Ludopatía	Cànnabis	Benzo.	Amfetamina	D. síntesi	Tabac	Tranq.	Altres
2006	9	58	65	31	20	5	2	2			9
2007	15	57	77	25	23	2	5	2	4		1
2008	9	51	57	22	21	0	2	1	5		1
2009	17	91	104	38	41	2	3	1	11	1	2
2010	20	85	86	37	51	5		1	16	1	
2011	13	54	73	25	41	6			6		
2012	21	77	108	36	86	11	1	1	9	1	1
2013	18	53	67	18	57	7	1	2	5		2
2014	23	94	114	34	123	9	1	2	6	1	6
2015	29	102	131	39	148	11	4	2	14	3	9
2016	23	81	113	39	105	6	6		12		
2017	28	105	132	51	124	7	5	5	14		
2018	16	84	111	41	102	9	6	5	15		
2019	13	94	119	45	111	8	7	4	14		
2020	11	101	122	52	107	8	5	2	14	1	
2021	8	110	118	51	98	8	6	4	8	1	

2.2.2. Consum de drogues i altres conductes addictives: aportacions de l'observació i l'experiència

Com s'observa en els gràfics anteriors de persones ateses al Centre de Dia Lluís Alcanyís en els últims 15 anys, són tres les substàncies addictives que protagonitzen les demandes de tractament: l'alcohol, la cocaïna i el cànnabis. Aquestes tres drogues són les que provoquen els problemes més greus d'abús i dependència entre la població de Vila-real i voltants, sense oblidar la ludopatia, respecte de la qual en els últims sis anys (des de l'aprovació del Pla anterior) ha canviat el perfil de jugador i la manera de jugar.

Des de l'any 2004, la UPCCA no ha deixat de realitzar estudis qualitius mitjançant grups d'opinió a determinats sectors de la població, entrevistes a experts i a agents comunitaris, així com contacte amb mediadors, amb la finalitat d'analitzar la realitat sobre els principals hàbits no saludables entre els habitants de Vila-real i, de manera especial, el consum de drogues, la irrupció de noves substàncies psicoactives i el grau d'implicació en altres conductes addictives. En general, en l'última dècada els problemes de salut que més caracteritzen la població són el consum de tabac; l'abús de l'alcohol amb l'augment progressiu del nombre d'intoxicacions etíliques que acaben en els serveis d'urgències, sobretot entre la població més jove; l'estrés i la incapacitat de relaxar-se, que porta associat el consum d'hipnosedants amb recepta mèdica o sense recepta, i l'alimentació excessiva i la vida sedentària amb una falta d'exercici. Aquestes són les pràctiques de risc més habituals entre la població de Vila-real detectades en l'última dècada.

Les begudes alcohòliques i el tabac són les substàncies amb poder addictiu que més persones consumidores tenen al municipi.

A tot això cal sumar altres hàbits no saludables incipients en determinats sectors de la població, com són l'augment en el consum de begudes energètiques per part dels adolescents; l'ús cada vegada major dels dispositius digitals entre la població i els problemes que a mitjà i llarg termini pot tenir aquest abús en el desenvolupament tant social com intel·lectual de l'actual població infantojuvenil; el nou perfil del jugador de risc, que utilitza cada vegada més l'oferta que hi ha en internet de jocs d'atzar i d'apostes esportives; la irrupció de les drogues sintètiques que s'obtenen per internet, i, a conseqüència de la pandèmia vírica de 2020, la UPCCA ha detectat un important augment de la prevalença de trastorns ansiosodepressius i de l'estat d'ànim en la població —sobretot en xiquets i adolescents—, reportat per professionals locals dels serveis sanitaris i educatius, que han observat que les conductes autolesives en adolescents estan sent cada vegada més presents.

Cuidar la salut mental en general, i en particular prevenir la conducta suïcida —en molts casos acompanyada de l'ús de drogues—, hauria de figurar en l'agenda política municipal de les accions prioritàries que en matèria de salut pública hàgem de desenvolupar des de l'Ajuntament, ara que comencen a aflorar les conseqüències de la pandèmia del coronavirus en el nostre entorn.

Les campanyes de sensibilització realitzades durant la primera dècada del segle actual als països desenvolupats, que el 2010 comptaven al nostre país amb el suport del Ministeri de Sanitat amb una legislació seriosa davant del tabaquisme que en regula la venda, subministrament, consum i publicitat, ha produït canvis tant en els hàbits de consum dels fumadors com en la percepció del risc d'aquesta droga i, no menys important, en la percepció que té la societat sobre els ciutadans que fumen.

A Vila-real es respecta bastant la prohibició de fumar en parcs i jardins i es respecta absolutament en establiments públics tancats i en espais sense fum. La totalitat de les màquines expenedores de tabac compleixen la llei quant a dificultar la dispensació a menors d'edat i, en els últims cinc anys, s'ha aconseguit erradicar en quioscos la pràctica il·legal de vendre cigarrets solts. En l'àmbit privat, tot i que la incidència s'ha reduït en els últims anys, encara el 40 % de les famílies té algun fumador entre els seus membres, i més del 20 % dels menors de la nostra ciutat són fumadors passius, per la qual cosa suporten que algun membre de la seua família fume a casa o en el cotxe.

Des de 2017, any en què va entrar en vigor l'últim Pla, la prevalença del consum de tabac alguna vegada en la vida en els menors d'edat de Vila-real ha disminuït del 32,9 % al 24,5 %; i la de fumadors, del 13,4 % al 9,2 %. En aquesta població, el major descens s'ha produït entre els homes, camp en el qual en el període de només cinc anys la xifra de fumadors s'ha reduït a la meitat i ha passat del 10,4 % al 5,9 % de prevalença actual.

Com calia esperar, la pèrdua de fumadors dels últims anys ha produït una resposta de la indústria tabaquera cap a l'oferta de nous productes que resulten atractius als més joves, potencials clients del seu negoci. Un exemple d'això ha sigut la popularització de les pipes per a fumar o catximbes, a més dels *vapers* i cigarrets electrònics. En el cas de les catximbes, s'observa l'ús creixent entre la joventut en locals de Vila-real destinats a l'oci que han començat a oferir als clients poder utilitzar-les en grup.

De cara a la prevenció escolar, sabem que abans de complir els 12 anys, quasi tots els xiquets i xiquetes són conscients que el tabac és una droga, que fumar és addictiu i perillós, que el fum del cigarret conté milers de substàncies nocives per a la salut i que com més prompte es comence a fumar més dany causa a l'organisme. Malgrat això, avui trobem un 7 % d'adolescents que ja han tastat algun cigarret abans d'iniciar l'ESO; la bona notícia és que l'any 2014 aquest percentatge era del 15,1 %. L'estratègia adoptada per la UPCCA des de 2016 d'avançar un curs escolar les sessions de prevenció de tabaquisme a les aules de 6é curs d'ensenyament primari pot haver influït en aquest descens. A més, en el curs acadèmic 2022-2023, aquesta prevenció del tabaquisme s'avança al 5é curs de primària.

Encara és comú en la preadolescència creure erròniament que el tabac serveix per a relaxar i calmar els nervis, que els cigarrets baixos en nicotina no provoquen càncer i, de manera cridanera, que els fumadors no són malalts i que si no deixen el tabac és perquè no saben que és dolent. També hi ha bastants menors que desconeixen les substàncies que contenen els cigarrets a més de tabac.

Cal atendre en els pròxims anys el recorregut que tindrà l'ús de les pipes de fumar o catximbes, que en els últims anys la indústria del tabac ha popularitzat entre el públic més jove amb la complicitat del sector hostaler, atés que l'ús es produeix majoritàriament en locals d'oci on també es dispensa alcohol.

El pas del col·legi a l'institut continua suposant un gran canvi per als preadolescents, que sumat als estressants canvis físics i psicològics propis d'aquesta etapa evolutiva, representa un factor de risc per a l'inici en el consum de tabac, entre altres comportaments no saludables, que és necessari atendre.

El consum freqüent de cànnabis a l'edat de 12-16 anys és un precursor important d'absentisme, fracàs i abandó escolar. Si bé fumar tabac en l'adolescència no porta necessàriament a acabar tastant el cànnabis, la immensa majoria dels consumidors d'aquesta droga il·legal van aprendre a fumar-ne de la mà del tabac. Està demostrat que si un adolescent evita els cigarrets durant el seu pas per l'institut tindrà menys probabilitats de tocar els porros.

Alcohol

L'abús d'alcohol és un dels hàbits observats amb més freqüència en la ciutadania que acudeix als centres d'atenció primària de Vila-real. Els professionals sanitaris veuen l'abús d'alcohol com un comportament d'altíssim risc per a la salut i atribueixen la seua alta incidència a l'alta permissivitat i baixa percepció de risc de què gaudeixen les begudes alcohòliques, així com la seua fàcil disponibilitat.

L'abús d'alcohol es produeix amb major freqüència en els contextos de festes, bé les dues patronals (al maig en honor a sant Pasqual i al setembre en honor a la Mare de Déu de Gràcia), bé per Nadal, Pasqua, caps de setmana, etc. Va implícita la creença social que en festes és lícit poder consumir i excedir-se. Per tant, és durant els dies festius quan es produeix el major nombre d'incidents relacionats amb l'alcohol (embriagueses al carrer, intoxicacions etíliques, baralles, etc.).

La pandèmia de l'any 2020 va suposar la suspensió de les festes, el tancament dels locals d'oci i la prohibició de tota activitat nocturna no essencial fins a l'estiu de 2021. Es van imposar com a mesures preventives el distanciament social, l'ús de màscares i la prohibició de reunions socials. Resultat de tot això va ser un descens històric de la prevalença de consum de begudes alcohòliques en joves i menors d'edat, un fet observat en l'enquesta administrada per la UPCCA el desembre de 2020 a estudiants de secundària de la ciutat, que va mostrar que la taxa de bevedors era del 23,9 %, quasi vuit punts percentuals menor que el desembre de 2018.

Els joves de la nostra ciutat s'inicien en l'hàbit de beure majoritàriament en les penyes. L'ús recreatiu de l'alcohol comença als 13-14 anys coincidint amb el moment en què pares i mares comencen a permetre eixir els fills a la nit o els lloguen una penya perquè els moments d'oci amb els amics els passen allí. La major part de la joventut vila-realenca comença a beure durant les festes patronals del mes de maig i dins de les penyes. La pressió

del grup d'iguals per a acabar bevent és important; debuten consumint combinats d'alta graduació alcohòlica que acaben sovint en borrarxeres. Aquest patró es manté, en general, fins a ben passada la majoria d'edat. Quan la vida els imposa responsabilitats de major exigència, es redueixen els episodis d'embriaguesa i a l'ús recreatiu de l'alcohol s'afegiu una finalitat més social: apareix el gust per la cervesa i el vi, que es consumeixen per a acompanyar converses i menjars amb els amics, sense buscar necessàriament l'ebrietat.

També les restriccions imposades per la pandèmia van obligar al tancament de les penyes l'any 2020. La penya a Vila-real és, per a la joventut, el gran espai per a cobrir l'oci davant l'absència de discoteques *light* i de zones de bars i *pubs* per a eixir de festa. Moltes d'aquestes penyes s'utilitzen durant tot l'any, no es limiten als dies que duren les festes patronals. Històricament, les penyes van començar sent un lloc familiar durant les festes i després es van estendre durant tot l'any com a espais de trobada dels joves; els pares i mares paguen el lloguer del local però no exerceixen cap control sobre els seus fills i filles. Aquest lloc sense control familiar permet a la joventut iniciar-se en sexe, alcohol i altres drogues, fet característic de l'adolescència. A més, la penya permet autogestionar l'oci, al marge de les ofertes que proposen les institucions oficials.

La penya compleix fonamentalment una funció social, integra durant les festes famílies i amics independentment de l'edat i això contribueix a mantenir el control social que caracteritza fortament aquesta ciutat.

Durant les festes patronals, els adults relaxen les normes i es dona amb més freqüència que aquests permeten que els menors d'edat beguen, si no inciten a això. En la cavalcada de festes és freqüent veure penyistes desfilant sota els efectes de l'alcohol o, amb intencions còmiques, simulant estar embriacs, a més de mostrar botelles i gots. Es va aconseguir canviar el nom de Casal del Vi pel de Recinte de la Marxa, però continua la presència de menors en llocs on es dispensen begudes alcohòliques durant les setmanes de festes. Concretament en els últims anys, els majors problemes deguts a l'excés d'alcohol i consum d'altres drogues se centralitza al Recinte de la Marxa, un gran envelat situat durant les festes a l'entrada sud de la ciutat, al costat del pàrquing de Carrefour, on la multitud beu alcohol al ritme de la música que punxa un DJ i que cada nit concentra un gran nombre de joves tant de Vila-real com de pobles pròxims fins a altes hores de la matinada, que acaba, en moltes ocasions, en baralles i intoxicacions etíliques, una activitat municipal que guarda poca relació amb l'esperit de la festa.

Al Centre de Dia Lluís Alcanyís, l'alcohol continua sent una de les principals drogues d'atenció. La persona demandant ha canviat; s'hi ha incorporat la dona amb problemes de beguda, per la qual cosa es té en compte la perspectiva de gènere a l'hora d'abordar aquesta problemàtica.

En aquest sentit, les dones s'adhereixen més al tractament, obtenen cada vegada més la seua autonomia en l'àmbit social (el consum els lleva l'autonomia), acudeixen més sovint acompanyades de les seues parelles, encara que són més dependents de les drogues que dels homes. Utilitzen la droga com un mitjà per a resoldre el seu malestar amb consums compulsius d'alcohol.

Com abans s'ha dit, Vila-real no és una ciutat d'oci nocturn. L'absència de barris o carrers farcits de bars i *pubs*, a més d'una cultura amb un fort control social, fa que els habitants opten per gaudir de l'oci nocturn en altres municipis pròxims. És el cas de Castelló de la Plana, Benicàssim, Borriana i fins i tot València. A l'efecte de prevenció, les conseqüències dels excessos per consum d'alcohol i altres drogues durant les nits de festa que gaudeixen els vila-realencs fora de la seua ciutat no arriben a visibilitzar-se a Vila-real. Moltes intoxicacions etíliques o causades per altres substàncies i que requereixen la intervenció d'un servei mèdic d'urgència, acaben a l'Hospital de la Plana. En no pocs casos, els protagonistes d'aquestes intoxicacions són menors d'edat.

En els anys que han succeït a la pandèmia, ha sorgit a Vila-real el botelló, fenomen del qual la ciutat es lliurava fins avui i es limitava a grups reduïts de joves en els pàrquings i voltants de discoteques de l'extraradi i de manera molt ocasional. Des de 2021, zones del nord de Vila-real —concretament els parcs de la Maiorasga i del Botànic Calduch— són les preferides per grups de joves per a fer botelló les nits dels caps de setmana. Més de la meitat d'aquests joves resideixen en municipis pròxims com Borriana, Onda, Nules, Almassora, la Vall d'Uixó, Moncofa, Betxí o Castelló de la Plana.

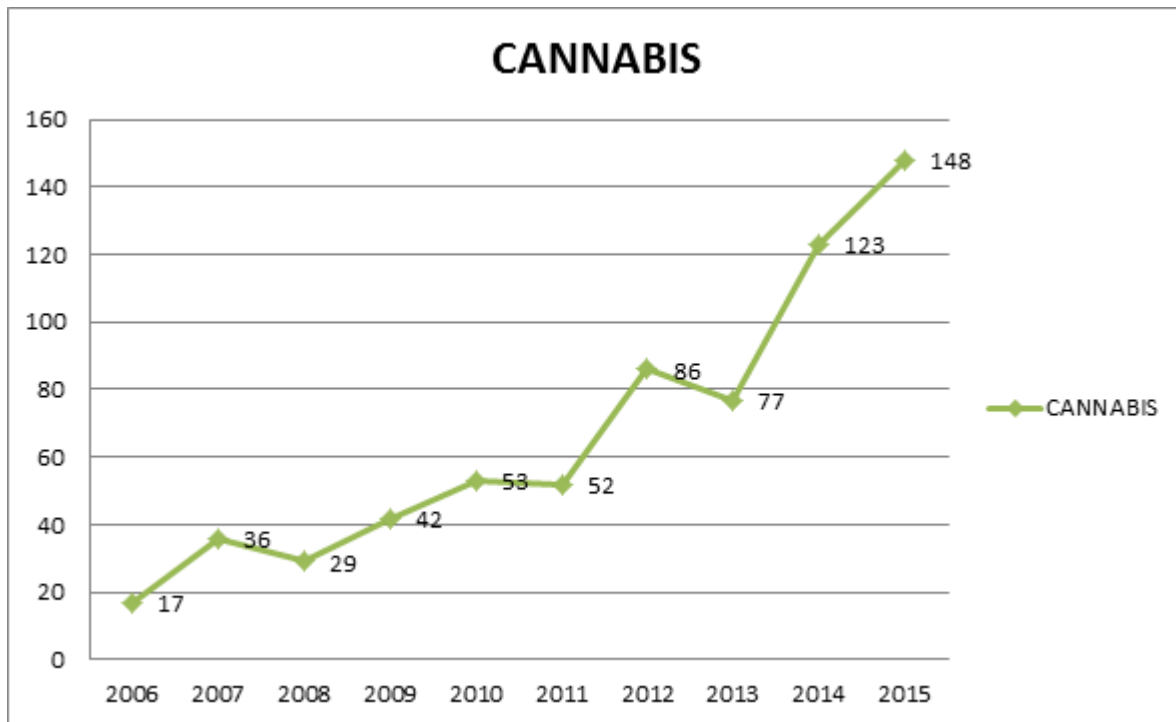
El final de la privació de moviments i llibertats que va portar la pandèmia està ocasionant en la població un excés en el consum social d'alcohol, que esperem que es minore amb el pas del temps. Aquest *efecte rebot* ha sigut ben estudiat en situacions posteriors a un conflicte bèl·lic o a fortes crisis econòmiques, en què després d'anys dur de renúncia forçada a qualsevol tipus d'excés, els ciutadans celebren la *normalitat* excedint-se amb els plaers mundans dels quals havien sigut privats. Prova d'això ha sigut aquesta dada: les denúncies de la Policia Local a menors per beure alcohol al carrer eren 95 en l'inici de l'estiu de 2022, quan des de l'any 2016 la mitjana de denúncies anuals havia sigut de 2.

Cànnabis

El consum de cànnabis es pot produir en tot el municipi. No obstant això, els llocs que nomenem són els que tradicionalment reuneixen més consumidors: Termet, pou d'Amorós, voltants dels instituts, plaça de la Glorieta i parcs, especialment el de la Panderola, i en l'últim any la Maiorasga, coincidint amb el sorgiment del botelló.

El cànnabis és la substància addictiva il·legal més consumida a Vila-real. Se n'ha arribat a normalitzar l'ús, encara que l'edat en què els joves n'inicien el consum no ha variat en els últims anys. La relació entre absentisme escolar i alt consum de cànnabis és un fet manifest, així com la politoxicomania entre els consumidors d'aquesta droga.

El cànnabis encapçala la llista de demandes de tractament al Centre de Dia per dependència i augmenta progressivament des de 2006, degut bé a l'augment de vila-realencs que en consumeixen, bé a formes de consum de risc cada vegada més habituals, bé al fet que els porros contenen concentracions de THC cada vegada majors, bé a l'aparició del cànnabis sintètic en l'última dècada, de greus efectes psicotròpics fins i tot en baixes dosis, la qual cosa ocasiona que augmenten els casos que necessiten un tractament especialitzat.

Es tracta, a més, de la substància il·lícita que protagonitza el major nombre de denúncies a menors per part de la Policia Local a la nostra ciutat. La UPCCA té establert un protocol per a aquestes circumstàncies i es comunica amb els pares de menors denunciats abans que aquests reben al seu domicili la notificació de la sanció administrativa. Amb la família es duu a terme una avaluació de l'abast del consum de drogues per part del fill o filla denunciat i s'orienta als pares sobre la millor manera d'afrontar aquesta situació.

Arran d'aquest protocol, i de la dificultat en l'abordatge dels menors que acudien al Centre de Dia per a tractar la dependència al cànnabis, el Centre de Dia Lluís Alcanyís i la UPCCA van crear un programa de treball grupal amb preadolescents i adolescents consumidors, així com amb els seus pares. A més, per a donar un marc legal a aquest treball, hi ha una ordenança municipal per la qual els consumidors menors d'edat denunciats adscrits al programa poden substituir el pagament de la multa, tal com indica la llei.

També durant l'any 2022 s'ha observat un gran augment de les denúncies de la Policia Local a menors per consum/tinença de cànnabis als carrers de Vila-real. Al juny d'aquest any ja en sumaven 24, mentre que en els tres anys anteriors la xifra màxima va ser de 7 el 2021 i, abans de 2019, hi havia una mitjana de 20-25 denúncies anuals.

Cocaïna

El consum de cocaïna va patir un important descens després de la forta recessió econòmica que va afectar les famílies fa deu anys, i que no va acompanyar la baixada de preu d'aquesta droga. No obstant això, durant els anys de vigència del passat Pla, es va observar primer un repunt en les demandes de tractament protagonitzades per cocaïna, per a acabar tornant a ser la segona droga il·legal més consumida en el nostre entorn. I encara que la percepció de risc

d'aquesta substància entre els més joves siga alta i l'edat d'inici en el consum haja augmentat lleugerament, l'ús d'aquesta droga torna a ascendir a la ciutat.

Bé és cert que entre els menors d'edat, la percepció de risc per aquesta substància és alta. El treball de prevenció escolar realitzat per la UPCCA ha insistit molt en els greus efectes a mitjà i llarg termini de la cocaïna i altres drogues estimulants; i una dada de l'eficàcia d'aquestes intervencions és que actualment, en les enquestes de consum de drogues que s'administren als estudiants de secundària, els consums de cocaïna i èxtasi, encara que siguen experimentals, registren els índexs més baixos a Vila-real des de l'any 2004.

Altres substàncies addictives

A Vila-real una de cada tres dones consumeix hipnosedants, fonamentalment per a agafar el son. Estaríem parlant de quasi 5.000 consumidores de benzodiazepines majors de 40 anys en aquesta ciutat. Un abordatge complex.

En els últims anys, la UPCCA ha tingut constància de l'ús a Vila-real de noves substàncies amb efectes psicotròpics, o bé de principis actius utilitzats en farmàcia que s'usen amb finalitats recreatives o sexuals, que a onades (del tipus *la droga de moda*) han sigut objecte d'una certa preocupació o alarma social, més pel ressò que n'han fet els mitjans de comunicació locals que per la prevalença del consum. Ens referim a l'escopolamina (burundanga), la ketamina, el clorur d'etil o la codeïna, entre d'altres; i a l'estiu de 2022, l'aparició del *needle spiking* o punxades i suposada submissió química en llocs de festa concorreguts, generalment a xiques joves. En el moment de redactar aquest Pla, l'ús d'aquestes noves drogues és minoritari a Vila-real, a més de puntual; i respecte a les punxades —els casos són mínims—, no hi ha hagut cap denúncia d'agressió sexual o robatori, i entre les víctimes que han acudit als centres de salut, les anàlisis de drogues han eixit sempre negatives, per la qual cosa s'ha qüestionat la submissió química.

Addiccions sense drogues

La ludopatia continua sent l'addicció conductual més freqüent entre els ciutadans de Vila-real.

El Centre de Dia Lluís Alcanyís tracta una mitjana de 36 pacients a l'any per dependència al joc. En els últims temps han obert a la ciutat una sèrie de sales de joc en les quals s'han unit al principal negoci de les màquines escurabutxaques les màquines d'apostes esportives.

En l'espai d'internet, observem una creixent afició dels joves —i menors d'edat— per les apostes esportives i jocs d'atzar en línia, en els quals utilitzen majoritàriament punts en substitució de diners per a realitzar les apostes i utilitzen el mòbil com a suport.

Així mateix, la UPCCA ha començat a orientar els pares i mares sobre les conseqüències de l'ús excessiu de certs jocs en línia que fan els seus fills i filles. En concret, els RPG *The Elder Scrolls V: Skyrim*, *Lol (League of Legends)* i el *WoW (World of Warcraft)*. Però la

principal demanda nova que atén la UPCCA des de fa tres anys està motivada per l'ús irresponsable del mòbil per part dels fills.

2.3. Necessitats locals

- A causa de múltiples factors, encara avui es mantenen unes certes creences relacionades amb les drogues, amb els seus efectes, conseqüències personals i socials, etc., que difereixen molt de la realitat.
- Hi ha una baixa percepció del risc en el consum de determinades substàncies.
- Hi ha un baix compliment de la normativa vigent respecte a l'accés de menors a establiments on es dispensen begudes alcohòliques i a la venda i subministrament d'aquestes als menors d'edat.
- Hi ha un baix compliment de la normativa vigent respecte a l'accés de menors a les sales de joc o cases d'apostes.
- Hi ha fàcil accessibilitat a les drogues, tant pel preu com per la seua disponibilitat.
- L'ambigüïtat dels missatges i la subjectivitat que impregnen els discursos i representacions socials sobre els consums de drogues es tradueixen en la falta d'una norma social clara sobre aquest tema.
- Els condicionants de l'organització socioeconòmica dels temps i espais d'oci i la promoció d'un estil de vida consumista implica assumir necessàriament contradiccions objectives i valorar la participació dels diferents actors representats en els escenaris d'oci i consum.
- S'observa l'inici precoç en el consum experimental de drogues d'iniciació (tabac, alcohol i cànnabis).
- S'observa l'alta permissivitat enfront de comportaments relacionats amb els consums abusius, especialment d'alcohol i cànnabis (celebracions patronals, Pasqua, Nadal, etc.).
- L'accés a Internet per mitjà de múltiples plataformes mòbils, l'alt nombre d'usuaris de xarxes socials com a nou mitjà de comunicació interpersonal, la indústria dels videojocs dirigida especialment a la joventut i l'aparició dels jocs d'atzar i apostes esportives en línia, no han vingut acompanyats de la formació necessària a les persones usuàries sobre la utilització sense riscos. Fenòmens associats a l'ús inadequat de les TIC (sèxting, *phishing*, ciberassetjament, cibereducació de menors, etc.), incloent-hi l'addicció als videojocs, a internet o als jocs d'atzar en línia, fan que siguin també objectiu de les actuacions preventives que contempla el Pla, sobretot en els àmbits d'intervenció familiar i escolar.

3. OBJECTIUS

3.1. Pla 2017-2022: avaluació d'objectius i del grau de compliment

OG1 Augmentar el nivell de coneixement rigorós i veraç sobre les drogues i els seus efectes, així com dels factors de protecció enfront dels riscos del consum d'aquestes.

OE011 - Atendre anualment almenys 50 ciutadans en el Servei d'Informació i Assessorament sobre l'Alcohol i altres Drogues (SIAAD).

Durant la vigència del Pla més els dos anys següents de pròrroga, el SIAAD (avui SIAPA) va atendre 383 ciutadans, la qual cosa suposa 63,8 usuaris anuals. [100 %]

OE012 - Implantar anualment en el 20 % dels centres educatius un programa de prevenció escolar de drogodependències en coordinació amb la UPCCA.

Des de l'any 2017 la UPCCA ha implantat programes de prevenció escolar en 11 dels 18 centres educatius del municipi, la qual cosa suposa el 61,1 % de cobertura. [100 %]

OE013 - Realitzar, almenys en 12 ocasions anuals, un programa de ràdio de difusió local en el qual es done informació veraç sobre les diferents substàncies addictives.

Durant la vigència del Pla més els dos anys següents de pròrroga, la UPCCA ha protagonitzat 75 programes de 30 minuts de duració en Ràdio Vila-real o en espais locals d'emissores generalistes, la qual cosa suposa una mitjana de 12,5 intervencions radiofòniques anuals. [100 %]

OG2 Sensibilitzar la població escolar sobre les conseqüències del tabac per a reduir, o fins i tot suprimir, l'inici precoç del consum.

OE021 - Dissenyar un programa de prevenció del consum de tabac adreçat a estudiants d'últim curs d'educació primària.

L'any 2018 la UPCCA va dissenyar el programa d'intervenció preventiva del consum de tabac a les aules de 6é de primària No fum,gràcies. [100 %]

OE022 - Posar en marxa un programa de prevenció del consum de tabac adreçat a estudiants d'últim curs d'educació primària.

El 2017 la UPCCA ha desenvolupat accions de prevenció del consum de tabac a Vila-real, inicialment a través de l'Aula del tabac i a partir de 2019 a través del programa No fum,gràcies, a les aules de l'últim curs d'educació primària. [100 %]

OE023 - Impartir en el 20 % de les aules de 6é curs d'educació primària dels col·legis de Vila-real el programa de prevenció del consum de tabac.

Des de l'any 2017 la UPCCA ha desenvolupat accions de prevenció del consum precoç de tabac a Vila-real, inicialment a través de l'Aula del tabac i a partir de 2019 a través del programa No fum,gràcies, en el 46,15 % del total d'aules de l'últim curs d'educació primària dels 13 centres educatius de Vila-real. [100 %]

OG3 Augmentar la percepció de risc del consum d'alcohol i de cànnabis.

OE031 - Impartir en cada curs escolar almenys 30 hores de formació a les aules d'educació secundària sobre els riscos del consum d'alcohol i cànnabis, arribant almenys al 20 % de l'estudiantat d'ESO a l'any.

El 2017 la UPCCA va impartir 35 hores de formació que van arribar a 825 estudiants d'educació secundària; el 2018, 46 hores a 876 estudiants; el 2019, 25 hores a 526 estudiants; el 2020, 24 hores a 514 estudiants, i el 2021, 24 hores a 550 estudiants. [40 %]

OE032 - Impartir en cada curs escolar almenys 10 hores de formació a les aules de cicles formatius sobre els riscos del consum d'alcohol i cànnabis, arribant a més de 150 estudiants anuals d'aquest nivell formatiu.

El 2017, 5 hores a 95 estudiants; el 2018, 6 hores a 132 estudiants. El 2019, 0 hores; el 2020, 3 hores a 66 estudiants.. El 2021, 2 hores a 30 estudiants. [0 %]

OE033 - Realitzar una enquesta per a conèixer el grau de risc que perceben els adolescents vila-realencs sobre les drogues més comunes, i tornar a administrar-la quatre anys després.

L'enquesta biennal sobre el consum de drogues en educació secundària administrada el desembre de 2016 va incloure ítems que recollien el grau de risc percebut del consum de tabac, alcohol, marihuana, amfetamines, èxtasi i cocaïna. Aquesta enquesta va ser contestada per 2.118 adolescents de Vila-real. Aquesta enquesta s'ha repetit el desembre de 2022. [100 %]

OG4 Dotar els docents i orientadors dels centres escolars de Vila-real de la formació i recursos necessaris per a manejar situacions relacionades amb l'ús de drogues i altres conductes addictives. Donar-los suport en la seua labor preventiva.

OE041 - Formar un mínim anual de 10 professors de tercer cicle d'educació primària en programes de prevenció de drogues.

La UPCCA va formar en la prevenció de conductes addictives en l'àmbit educatiu més de 50 docents d'ensenyament primari des de 2017 fins a 2019. Va interrompre aquesta labor l'any següent a causa de la pandèmia. [100 %]

OE042 - Formar un mínim anual de 8 professors d'ensenyament secundari obligatori en programes de prevenció de drogues.

Des de 2017 fins al primer trimestre de 2020, la UPCCA va formar 11 professors de l'ESO d'un dels tres instituts públics de la ciutat en competències per a ser agents de prevenció en la detecció de problemes de salut mental i de conductes addictives en l'alumnat, com a complement a la formació realitzada en el marc del projecte Alumnes ajudants, d'innovació educativa d'aquest centre. [26 %]

OE043 - Realitzar en el 10% dels centres educatius del municipi un seminari pràctic de debat i solució de problemes sobre casos específics que es presenten o poden presentar-se a l'aula relacionats amb l'ús de drogues.

Aquests seminaris de debat es van celebrar amb la participació dels caps d'estudi dels centres d'ensenyament de Vila-real, dues tècniques de la Regidoria d'Educació i una treballadora social de la Regidoria de Serveis Socials, en el marc de les sessions de la Comissió Municipal d'Absentisme Escolar de la qual la UPCCA forma part. Des de l'any 2017 es duu a terme un seminari anual d'aquestes característiques, en el qual han participat representants del 100 % dels centres educatius. [100 %]

OE044 - Dissenyar un catàleg de normes d'ús responsable del mòbil.

El 2017 la UPCCA va dissenyar el document Consells d'ús del mòbil per a preadolescents i adolescents: prevenir problemes en usar el mòbil és una manera intel·ligent de no complicar-se la vida. [100 %]

OE045 - Difondre el catàleg de normes d'ús responsable del mòbil almenys en el 80% dels centres educatius, que el facilitaràn als pares i mares de l'alumnat a criteri del personal docent i del gabinet d'orientació escolar.

El manual elaborat per la UPCCA Consells d'ús del mòbil per a preadolescents i adolescents: prevenir problemes en usar el mòbil és una manera intel·ligent de no complicar-se la vida, que inclou un model de contracte d'ús del mòbil que els pares i mares poden utilitzar com a eina pedagògica, s'ha donat a conèixer a la comunitat escolar de la totalitat dels centres escolars d'infantil i primària de Vila-real. [100 %]

OE046 - Realitzar almenys una reunió anual en el 80 % dels centres educatius de la ciutat per a acordar l'estratègia de prevenció escolar de drogodependències que se seguirà en cada centre durant el curs escolar.

En els mesos de setembre i octubre de cada any, la UPCCA realitza aquesta reunió amb els centres coincidint amb l'inici del curs escolar, excepte en els cursos 2020-21 i 2021-22 en què aquestes reunions es van celebrar de manera virtual. [100 %]

OG5 Fer participants actius als adolescents en la promoció de la salut i en la prevenció de les drogodependències i altres conductes addictives.

OE051 - Dissenyar un programa de prevenció comunitària de promoció de la salut des dels adolescents i per a ells, per a la seua aplicació posterior condicionada a l'aprovació del pressupost, que contemple les tasques següents: analitzar les necessitats dels adolescents en matèria de prevenció comunitària de les conductes addictives i altres conductes de risc; promoure el desenvolupament personal, social i emocional dels adolescents a través d'estratègies de socialització positiva, formar adolescents com a agents de salut (mediadors) i generar la possibilitat que els agents de salut formen altres iguals (*peer to peer*) a través de l'efecte *bola de neu*.

Durant els anys 2016 i 2017, la UPCCA va elaborar el programa de prevenció comunitària per a adolescents de 14 a 19 anys Vila-joves en acció, que va culminar el 2018 amb la creació de la Xarxa Agents Coneixement. [100 %]

OE052 - Posar en marxa el programa de prevenció comunitària de promoció de la salut, sempre que la UPCCA obtinga la dotació pressupostària suficient.

Xarxa Agents Coneixement va ser desenvolupat com a projecte durant les festes patronals entre 2018 i 2020, i es va transformar l'any de la pandèmia en un projecte d'oci alternatiu juvenil de cap de setmana denominat A on?. [100 %]

OE053 - Convocar, durant el període de vigència del Pla, almenys una edició d'un concurs adreçat a joves entre els 12 i 18 anys d'edat, en el qual, per equips, hagen de redactar guions d'anuncis publicitaris per a televisió que sensibilitzen els espectadors sobre els riscos de les drogues i altres conductes addictives. El concurs haurà d'arribar en cada edició a un mínim de 2.000 joves d'aquesta franja d'edat que estudien a Vila-real.

La UPCCA va arribar a preparar el taller de creació publicitària Spotfer 2mil18, que perseguia l'objectiu de prevenir les conductes addictives mitjançant l'ús de la publicitat, tal com va arribar a fer cada dos anys des de 2006 en convocar el concurs d'anuncis publicitaris per a televisió Spotfer, però en aquesta setena edició no va poder comptar amb pressupost suficient per a posar-lo en marxa. [0 %]

OG6 Atendre de manera eficaç la problemàtica de joves consumidors de cànnabis.

OE061 - Desenvolupar, en col·laboració amb l'equip del Centre de Dia Lluís Alcanyís de Vila-real, un projecte de grup de joves consumidors de cànnabis.

L'equip d'addiccions de la Regidoria de Sanitat de l'Ajuntament (Centre de Dia Lluís Alcanyís i UPCCA) va elaborar el 2014 el projecte Grup de joves per a treballar amb un perfil de joves d'entre 15 i 22 anys amb consum incipient de drogues —principalment cànnabis—, que en la seua majoria havien sigut sancionats per la Policia per consum/tinença en la via pública. [100 %]

OE062 - Participar, almenys, en el 75 % de les accions que realitze el grup.

El tècnic de la UPCCA va estar present en el programa Grup de joves en el 80 % de les sessions setmanals.

OG7 Donar resposta als casos de menors denunciats per consum de drogues en la via pública la sanció administrativa de la qual és susceptible, segons la llei, de ser substituïda per una mesura reeducativa.

OE071 - Oferir al 100 % de les famílies de Vila-real la possibilitat de realitzar mediació, en els casos notificats a la UPCCA per part de la Policia Local.

La UPCCA va rebre des de 2017 un total de 185 actes de denúncia a menors per consum/tinença de drogues. Als pares/mares/tutors de tots els menors denunciats se'ls va enviar una carta per correu ordinari per a oferir-los la mediació de la UPCCA. [100 %]

OE072 - Atendre el 100 % de les demandes de mediació.

De les 185 notificacions enviades per la UPCCA als pares/mares/tutors de menors denunciats per consum/tinença de drogues en la via pública, en les quals s'oferia servei de mediació, 160 famílies hi van accedir i van ser ateses. [100 %]

OG8 Conèixer entre la població escolaritzada els grups de joves que presenten un major risc d'acabar tenint problemes per l'ús de drogues, amb la finalitat de realitzar intervencions de prevenció escolar més personalitzades.

OE081 - Administrar cada dos anys l'enquesta sobre el consum de drogues almenys al 80 % dels estudiants de l'ESO de Vila-real i obtenir conclusions i tendències de consum, comparant els resultats amb els que s'han obtingut des de l'any 2004.

La UPCCA va realitzar el mes de desembre de 2018 i 2020, per vuitena i novena vegada, l'Enquesta sobre el consum de drogues en educació secundària (Vila-real). En la de 2018 hi van respondre 2.323 estudiants (89,9 % del total); i en la de 2020, 2.345 (91,0 % del total). [100 %]

OE082 - Realitzar cada dos anys un informe de resultats i pautes preventives per a seguir, almenys a cinc dels vuit centres d'ensenyament secundari de la ciutat, que servisquen de referència per a dissenyar les estratègies de prevenció escolar en cada centre.

En les enquestes de consum de drogues dels anys 2018 i 2020 es va facilitar l'informe de resultats i conclusions global (tot Vila-real) al 100 % dels centres d'ensenyament secundari de la ciutat; cada centre va rebre també l'informe de resultats obtinguts del seu alumnat i la comparativa amb la mitjana de la ciutat. [100 %]

OG9 Intervenir en els casos d'intoxicacions per consum de drogues protagonitzats per ciutadans de Vila-real quan gaudeixen del temps d'oci fora del municipi.

OE091 - Implementar un protocol d'actuació preventiva en el moment de l'alta d'aquells pacients menors d'edat atesos per intoxicació de drogues en els serveis d'urgències de l'Hospital de la Plana i del Centre de Salut Carinyena.

El 2015, la UPCCA de Vila-real, en col·laboració amb la UPCCA de Borriana i el Servei d'Urgències de l'Hospital de la Plana, elabora un programa d'actuació preventiva, del qual va emanar un protocol que es va implantar finalment el 2018 durant 12 mesos. [100 %]

OE092 - Informar el 100% de les UPCCA dependents per zona de l'àrea de salut corresponent a l'Hospital de la Plana sobre la possibilitat que assumisquen el protocol d'actuació preventiva dissenyat des de Vila-real, per a atendre així també ciutadans d'altres municipis pròxims.

La UPCCA de Vila-real va informar i va convidar a unir-se al programa la resta d'UPCCA de l'Àrea de Salut de la Plana. [100 %]

OE093 - Sol·licitar, per part de la Regidora de Sanitat de l'Ajuntament de Vila-real, una entrevista a la Conselleria de Sanitat, per a donar a conèixer el programa implementat en aquests serveis d'urgències per a atendre amb caràcter preventiu els menors d'edat que han patit un episodi d'intoxicació per drogues, amb la finalitat que es generalitze a la resta de serveis d'urgències de la Comunitat Valenciana.

El 12 de setembre de 2018 es va celebrar una reunió a l'Hospital de la Plana amb el gerent i director general de l'Àrea de Salut, la cap tècnica del Servei de Gestió de Drogodependències de la Conselleria de Sanitat, la cap de servei d'Addiccions de la Regidoria de Sanitat de l'Ajuntament de Vila-real, la cap del Servei d'Urgències de l'Hospital de la Plana i els tècnics de les UPCCA de Borriana i Vila-real. [100 %]

OG10 Informar, orientar i/o assessorar la població sobre qualsevol dubte o problema relacionat amb les drogues i les conductes addictives.

OE101 - Atendre des del SIAAD el 100 % de les consultes realitzades per la ciutadania.

Des de juny de 2017 fins a maig de 2022 van ser ateses en el SIAPA de la UPCCA (abans SIAAD), la totalitat de les 322 consultes que van arribar al servei. [100 %]

OE102 - Sol·licitar l'assistència telefònica del SIAAD durant 16 hores al dia.

La UPCCA té una línia mòbil pròpia que atén per telèfon o missatgeria instantània les consultes dels ciutadans al seu SIAPA, habilitat les 24 hores al dia. [100 %]

OE103 - Elaborar un qüestionari que mesure el grau de satisfacció dels usuaris del SIAAD amb l'atenció dispensada.

El 2017 la UPCCA va elaborar una enquesta telefònica per a mesurar la satisfacció de la ciutadania que ha estat atesa en el SIAPA; la consulta telefònica es va dur a terme fins a 2018 per part d'una alumna de Psicologia en pràctiques i es va interrompre per falta de personal en la UPCCA. [100 %]

OG11 Aconseguir que la població en general, i especialment els penyistes i ciutadans que participen activament en les celebracions populars, associen els dos moments a l'any en què es gaudeix de les festes patronals amb una campanya institucional de reducció de riscos derivats del consum d'alcohol i altres drogues.

OE111 - Dissenyar almenys una campanya anual de prevenció de riscos per consum d'alcohol i altres drogues durant els dies de festes patronals (maig i setembre), en la qual participen la Comissió de Penyes i la Junta de Festes.

2017: Campanya «Fes que la festa no et supere, porta el Coneixement darrere!»; 2018: Campanya «No conèixer els límits, No t'ajuda a gaudir»; 2019: Campanya «No et ratlles, no em grilles»; 2020: Campanya «Contagia't de prevenció»; 2021: Campanya «La COVID mai està de festa, però sempre està en dansa...». La Junta de Festes i la Comissió de Penyes només van participar en el disseny en la campanya de 2017. [20 %]

OE112 - Desenvolupar almenys una campanya anual de prevenció de riscos per consum d'alcohol i altres drogues durant els dies de festes patronals (maig i setembre), en la qual participen la Comissió de Penyes i la Junta de Festes.

Excepte en la campanya de 2020, que es va llançar només per xarxes socials perquè no es van celebrar festes a causa de la pandèmia, van participar en el desenvolupament de la resta tant la Comissió de Penyes com la Junta de Festes. [80 %]

OG12 Donar suport al paper de les famílies en l'educació per a la salut i, especialment, en la prevenció de les conductes addictives.

OE121 - Realitzar, almenys, 4 escoles de pares i mares en cada curs escolar.

Des de 2017 fins al primer trimestre de 2020, la UPCCA va participar en les escoles de pares i mares de nou centres educatius: els CEIP Botànic Calduch, Angelina Abad, Carlos Sarthou, José Soriano i Cervantes, i els col·legis Verge del Carme, Fundació Flors, Bisbe Pont i Santa Maria. [100 %]

OE122 - Impartir anualment almenys 70 hores de formació a pares i mares, ja siga en escoles de pares i mares o en xarrades i seminaris puntuals.

El 2017, 86 hores; el 2018, 110 hores; el 2019, 24 hores; el 2020, 7 hores (al març es va paralitzar l'activitat escolar a causa de la pandèmia). [75 %]

OE123 - Comptar amb la participació d'almenys 100 famílies anuals beneficiàries de les escoles de pares i mares dirigides per la UPCCA.

El 2017, la formació de pares i mares va arribar a 122 famílies de 5 escoles de pares i mares; el 2018, a 106 famílies de 5 escoles; el 2019, a 142 famílies de 3 escoles i 4 xarrades/seminaris; el 2020, 23 famílies en una escola de pares i mares. [80 %]

OE124 - Establir un sistema d'avaluació tant del desenvolupament de cada sessió de l'escola de pares i mares com del global de l'activitat en finalitzar aquesta.

S'administra a cada persona assistent a cada sessió un qüestionari d'avaluació; es porta un registre d'assistència i perfil dels assistents, i s'elabora una memòria anual al final de cada curs escolar. [100 %]

OG13 Detectar en xiquets i adolescents usos precoços de substàncies addictives i usos inadequats de les TIC associats a problemes de salut i de comportament.

OE131 - Celebrar almenys una reunió anual de coordinació i/o formació amb cadascun dels equips de pediatria dels tres centres de salut de Vila-real.

La UPCCA tan sols ha pogut celebrar reunions anuals amb el Centre de Salut La Bòvila i, l'any 2019, amb el Centre de Salut Dolores Cano Royo. [33 %]

OE132 - Elaborar un mínim de 300 fullets/fulls de mà informatius de prevenció específics perquè els pediatres els puguin dispensar als pares, mares o tutors de xiquets i preadolescents que acudeixen a la seua consulta.

La UPCCA no ha elaborat cap fullet informatiu; tan sols ha dispensat als centres d'atenció primària d'ONG o d'altres administracions públiques. [0 %]

OE133 - Difondre els 300 fullets/fulls de mà informatius en les sales d'espera dels tres centres de salut de Vila-real. [0 %]

OG14 Sensibilitzar sobre els riscos dels jocs d'atzar en línia, de manera que la ciutadania conega la manera responsable d'utilitzar aquestes noves formes de joc.

OE141 - Realitzar una enquesta durant els dos primers anys de vigència del Pla, adreçada tant a població estudiant com als pares i mares, per a conèixer el grau d'implicació d'aquests en els diferents jocs d'atzar en línia, i el seu nivell de responsabilitat quan hi juguen.

Es va incloure en l'enquesta biennal de consum de drogues en la població estudiant de secundària de l'any 2018 un últim ítem que buscava conèixer la prevalença de despesa de diners en apostes esportives i jocs d'atzar en línia. Aquesta enquesta no es va dissenyar per a ser contestada pels pares i mares. [50 %]

OE142 - Realitzar, durant els dos últims anys de vigència del Pla, un informe de resultats i conclusions arran de l'enquesta, així com les necessitats de prevenir sobre els riscos dels jocs d'atzar en línia que se'n desprenguen, a fi d'establir actuacions de sensibilització al municipi.

La UPCCA va redactar un informe de resultats, conclusions i recomanacions basat en les dades obtingudes en l'enquesta biennal de consum de drogues en estudiants d'ensenyament secundari de Vila-real, l'any 2019. [100 %]

OG15 Aconseguir que els establiments hostalers complisquen la llei relativa a la venda i dispensació de begudes alcohòliques a menors d'edat, així com corresponsabilitzar els empresaris i treballadors del sector hostaler de Vila-real en la problemàtica de les drogodependències i en la reducció dels riscos que el consum abusiu d'alcohol comporta.

OE151 - Contactar amb almenys 30 establiments hostalers situats a la ciutat, per a proposar-los formar part d'una xarxa de comerços sensibilitzats amb la dispensació responsable de begudes alcohòliques.

El 2017 la UPCCA de Vila-real va contractar el programa Servei responsable de l'Associació Controla Club, mitjançant el qual es va aconseguir la participació en xarxa de 42 locals de dispensació de begudes alcohòliques. [100 %]

OE152 - Disposar d'una xarxa d'almenys 10 locals d'oci nocturn de Vila-real, que col·laboren amb la UPCCA en la posada en marxa d'iniciatives en el camp de la prevenció de les drogodependències i en el foment d'hàbits d'oci saludables i responsables sobre els seus clients.

Tan sols dos locals d'oci nocturn de la ciutat van desenvolupar accions de prevenció amb la UPCCA, en concret, degustacions de còctels sense alcohol i concerts a les terrasses sense poder servir begudes destil·lades. [20 %]

OE153 - Formar almenys el 20 % dels treballadors d'aquesta xarxa d'establiments col·laboradors en el coneixement de la normativa vigent respecte a l'accés de menors a locals on es dispensen begudes alcohòliques i altra legislació en matèria de prevenció de danys en el sector hostaler, així com en la promoció d'un oci segur, saludable, responsable i de qualitat.

La formació que van impartir els professionals de Controla Club en el programa Servei responsable va arribar a més del 20 % dels empleats dels 42 establiments hostalers que hi participaren. [100 %]

OG16 Visibilitzar al màxim la labor de la UPCCA.

OE161 - Tenir actualitzat almenys dues vegades al mes el perfil de la UPCCA en Facebook.

Tant en Facebook com en Instagram, el perfil de la UPCCA s'actualitza setmanalment. [100 %]

OE162 - Publicar almenys en 10 ocasions anuals una notícia en la premsa local.

El nombre de notícies o intervencions en ràdio protagonitzades per la UPCCA van superar la xifra de 25 cada any des de 2017. [100 %]

OE163 - Realitzar, almenys en 10 ocasions durant el període de vigència del Pla, una notícia en YouTube.

L'Ajuntament de Vila-real disposa d'un canal de YouTube que recull les activitats més destacades que se celebren al municipi, incloent-hi les accions que realitza la UPCCA i que, des de 2017, superen la desena de vídeos. [100 %]

OE164 - Assistir almenys al 80 % de les reunions que convoca la Comissió de professionals de la província de Castelló especialistes en addiccions Caminàs.

La Comissió Caminàs va ser donada de baixa l'any 2021. Fins llavors, el tècnic de la UPCCA va assistir al 90 % de les reunions que va celebrar. [100 %]

OE165 - Acceptar el 80 % de les ofertes que diferents institucions, empreses privades o ONG facen al tècnic de la UPCCA per a participar amb caràcter de ponent en esdeveniments relacionats amb la promoció de la salut i/o la prevenció de les addiccions. [100 %]

OE166 - Elaborar, com a mínim, un material anual amb la imatge corporativa de la UPCCA que informe sobre les diferents activitats que ofereix i desenvolupa el servei.

Des de 2017 fins a 2019, la UPCCA va elaborar i va difondre un dossier amb la seua oferta anual d'accions de prevenció escolar, familiar, comunitària i indicada. [75 %]

OE167 - Difondre almenys el 80 % de la cartelleria que produïska la UPCCA durant aquests quatre anys en 10 llocs públics de la ciutat, com a mínim, en cada ocasió.

Els llocs de difusió de la cartelleria dissenyada en les campanyes de prevenció comunitària de la UPCCA van superar, en cada llançament, la vintena d'enclavaments de la ciutat. [100 %]

OG1	Augmentar el nivell de coneixement rigorós i veraç sobre les drogues i els seus efectes, així com dels factors de protecció enfront dels riscos del consum d'aquestes	100,0 %
OG2	Sensibilitzar els escolars sobre les conseqüències del tabac per a prevenir-ne el consum	100,0 %
OG3	Augmentar la percepció de risc del consum d'alcohol i de cànnabis	46,7 %
OG4	Dotar docents i orientadors dels centres escolars de formació i recursos necessaris per a manejar situacions relacionades amb les conductes addictives. Ajudar-los en la seua labor preventiva	87,7 %
OG5	Fer partícips actius els adolescents en la promoció de la salut i en la prevenció de les drogodependències i altres conductes addictives	66,7 %
OG6	Atendre de manera eficaç la problemàtica de joves consumidors de cànnabis	90,0 %
OG7	Donar resposta als casos de menors denunciats per consum de drogues en la via pública amb sanció administrativa susceptible, segons la llei, de ser substituïda per una mesura reeducativa	100,0 %
OG8	Detectar els grups d'adolescents amb major risc d'acabar tenint problemes per l'ús de drogues, amb la finalitat de realitzar intervencions de prevenció escolar més personalitzades	100,0 %
OG9	Intervenir en els casos d'intoxicacions per consum de drogues protagonitzats per ciutadans de Vila-real quan gaudeixen del temps d'oci fora del municipi	100,0 %
OG10	Informar, orientar, assessorar la població sobre problemes relacionats amb conductes addictives	100,0 %
OG11	Aconseguir que la població, i especialment els penyistes i ciutadans que participen activament en les festes populars, associen els moments en què es gaudeix de les festes patronals amb una campanya institucional de reducció de riscos derivats del consum d'alcohol i altres drogues	50,0 %
OG12	Donar suport al paper de les famílies en la prevenció de les conductes addictives	88,8 %
OG13	Detectar en xiquets i adolescents usos precoços de substàncies addictives i usos inadequats de les TIC associats a problemes de salut i de comportament	11,0 %
OG14	Sensibilitzar sobre els riscos dels jocs d'atzar en línia, de manera que la ciutadania conega la manera responsable d'utilitzar aquestes noves formes de joc	75,0 %
OG15	Aconseguir que els establiments hostelers complisquen la llei relativa a la venda i dispensació de begudes alcohòliques a menors d'edat, així com correspondibilitzar els empresaris i treballadors del sector en la reducció dels riscos que el consum abusiu d'alcohol comporta	73,3 %
OG16	Visibilitzar al màxim la labor de la UPCCA	96,4 %
Total	Compliment dels objectius del Pla 2017-2022	80,35 %

3.2. Pla 2023-2026: objectius generals

OG1	Augmentar en la població el coneixement rigorós i veraç sobre les conductes addictives, així com dels factors de risc i de protecció d'aquestes.
OG2	Sensibilitzar la població escolar sobre les conseqüències del tabac per a reduir-ne encara més el consum entre els menors d'edat de Vila-real.
OG3	Augmentar entre la població la percepció de risc del consum d'alcohol i de cànnabis.
OG4	Dotar els docents i orientadors dels centres escolars de Vila-real de la formació i recursos necessaris per a manejar situacions relacionades amb l'ús de drogues i altres conductes addictives. Ajudar-los en la seua labor preventiva.
OG5	Fer protagonistes els adolescents i joves de la gestió del seu oci i oferir-los llocs alternatius a formes consumistes i no saludables de passar el temps lliure.
OG6	Prevenir de manera eficaç la problemàtica del joc en línia, apostes esportives i ús indegut de les xarxes socials i videojocs entre els adolescents i joves.
OG7	Donar resposta als casos de menors denunciats per consum de cànnabis en la via pública i oferir un programa reeducatiu que substituisca la sanció administrativa.
OG8	Detectar, entre la població escolaritzada, els grups de joves que presenten major risc d'acabar tenint trastorns addictius, amb la finalitat de realitzar una prevenció selectiva.
OG9	Informar, orientar i/o assessorar la població sobre qualsevol dubte o problema relacionat amb les drogues i les conductes addictives.
OG10	Donar suport al paper de les famílies en l'educació per a la salut i, especialment, en la prevenció de les conductes addictives.
OG11	Aconseguir que la població en general, i especialment els penyistes i ciutadans que participen activament en les celebracions populars, associen els dos moments a l'any en què es gaudeix de les festes patronals amb una campanya institucional de reducció de riscos derivats del consum d'alcohol i altres drogues.
OG12	Detectar en xiquets i adolescents usos inadequats de les TIC associats a problemes de salut mental i de comportament.
OG13	Visibilitzar al màxim la labor de la UPCCA.

3.3. PLA 2023-2026: objectius específics

OG1 Augmentar en la població el coneixement rigorós i veraç sobre les conductes addictives, així com dels factors de risc i de protecció d'aquestes.

OE011 - Atendre anualment almenys 50 ciutadans en el Servei d'Informació i Assessorament per a Prevenir Addiccions (SIAPA).

OE012 - Implantar anualment en el 50 % dels centres educatius un programa de prevenció escolar de conductes addictives dirigit per la UPCCA.

OE013 - Realitzar, almenys en 12 ocasions anuals, un programa de ràdio de difusió local en el qual es done informació veraç sobre les diferents drogues i els trastorns addictius.

OE014 - Impartir, almenys en 4 ocasions anuals, seminaris, xarrades o una altra activitat de formació/sensibilització sobre les conductes addictives, adreçats a col·lectius socio-sanitaris, tercer sector, associacions veïnals, famílies, periodistes, cossos de seguretat ciutadana, sector d'hostaleria, professionals que treballen amb joves o col·lectius relacionats amb les festes locals.

OG2 Sensibilitzar la població escolar sobre les conseqüències del tabac per a reduir-ne encara més el consum entre els menors d'edat de Vila-real.

OE021 - Durant la vigència del Pla, col·laborar amb almenys un grup de professionals o una associació relacionats amb la prevenció del tabaquisme o del càncer, per a dissenyar l'estratègia municipal de prevenció del tabaquisme, en qualsevol àmbit de prevenció.

OE022 - Aconseguir que més del 75 % dels estudiants hagen rebut de mans de la UPCCA informació sobre els riscos del consum de tabac, abans que finalitzen l'ensenyament primari.

OE023 - Avaluar les intervencions que la UPCCA faci en matèria de prevenció escolar del tabaquisme en els centres d'educació primària de Vila-real. L'instrument d'avaluació consistirà en un pretest i un posttest, que contestarà anualment una mostra no inferior al 33 % del total de l'alumnat que rep la intervenció.

OE024 - Aconseguir una eficàcia de les intervencions de prevenció escolar del tabaquisme a les aules de tercer cicle d'educació primària superior al 50 %: els resultats de l'avaluació hauran de constatar l'eficàcia de la intervenció: més del 50 % dels enquestats demostraran en el posttest (després de la intervenció) un augment en els coneixements que tenien sobre el tabac i sobre els seus riscos, i més del 50 % manifestaran en el posttest la seua disposició a no tastar els cigarrets.

OG3 Augmentar entre la població la percepció de risc del consum d'alcohol i de cànnabis.

OE031 - Estudiar el nivell de risc percebut pels adolescents de Vila-real de les drogues més conegudes per ells.

OE032 - Impartir en cada curs escolar almenys 30 hores de formació a les aules d'educació secundària i de formació professional sobre els riscos del consum d'alcohol i cànnabis, i arribar almenys al 20 % d'estudiants de l'ESO a l'any.

OE033 - Impartir en cada curs escolar almenys 10 hores de formació a les aules de cicles formatius sobre els riscos del consum d'alcohol i cànnabis.

OE034 - Durant la vigència del Pla, dissenyar i llançar per xarxes socials almenys dues campanyes informatives l'objectiu de les quals siga lluitar contra la normalització del consum d'alcohol i cànnabis.

OG4 Dotar els docents i orientadors dels centres escolars de Vila-real de la formació i recursos necessaris per a manejar situacions relacionades amb l'ús de drogues i altres conductes addictives. Ajudar-los en la seua labor preventiva.

OE041 - Acordar cada any, almenys en el 80 % dels centres educatius de la ciutat, el pla de prevenció escolar de conductes addictives que haurà de complir-se durant el curs escolar.

OE042 - Formar un mínim anual de 10 professors d'educació primària dels col·legis de Vila-real en la impartició de programes de prevenció de conductes addictives.

OE043 - Formar un mínim anual de 5 professors d'ensenyament secundari obligatori dels col·legis/instituts de Vila-real en la impartició de programes de prevenció de conductes addictives.

OE044 - En finalitzar el termini de vigència del Pla, el 50 % dels centres educatius del municipi haurà celebrat, com a mínim, un seminari pràctic de debat i solució de problemes sobre casos específics que es presenten o poden presentar-se en el seu centre o aules, relacionat amb les conductes addictives, dirigit per la UPCCA i en el qual partcipe la majoria del claustre.

OE045 - En el marc de les reunions de la Comissió Municipal d'Absentisme Escolar, la UPCCA recollirà anualment les necessitats d'intervenció preventiva en matèria de conductes addictives que les persones assistents a la Comissió observen en els centres educatius on treballen.

OE046 - Dissenyar un manual per a l'ús adequat dels videojocs i oferir-lo als departaments d'orientació escolar dels centres educatius de Vila-real.

OE047 - Dissenyar un manual per a l'ús adequat de les xarxes socials i oferir-lo als departaments d'orientació escolar dels centres educatius de Vila-real.

OG5 Fer protagonistes els adolescents i joves de la gestió del seu oci i oferir-los llocs alternatius a formes consumistes i no saludables de passar el temps lliure.

OE051 - Durant el període de vigència del Pla, el lloc d'oci alternatiu juvenil nocturn A on? obrirà les portes les vesprades i nits dels divendres i dissabtes a joves de Vila-real d'entre els 14 i 25 anys d'edat; la UPCCA realitzarà l'avaluació del procés i una memòria anual.

OE052 - Promocionar el programa A on? d'oci alternatiu juvenil en el 100 % dels centres d'ensenyament secundari obligatori de Vila-real.

OE053 - Mantenir licitat el programa d'oci alternatiu A on? durant la vigència del Pla i prorrogar el contracte amb una empresa d'oci educatiu, si fora necessari per a aconseguir aquest fi.

OE054 - Aconseguir cada any una mitjana d'assistència mínima de 15 joves per jornada que obri l'espai d'oci alternatiu A on?.

OE055 - Dissenyar un instrument per a avaluar l'eficàcia preventiva del programa A on? i recollir la informació de les persones usuàries (en el cas de majors d'edat) i dels seus pares, mares o tutors (en el cas de menors d'edat).

OG6 Prevenir de manera eficaç la problemàtica del joc en línia, apostes esportives i ús indegut de les xarxes socials i videojocs entre els adolescents i joves.

OE061 - Col·laborar amb els equips de pediatria dels centres de salut de Vila-real per a oferir, almenys durant un any de vigència del Pla, tallers d'informació i sensibilització adreçats a la població infantojuvenil pediàtrica sobre els riscos de l'ús inadequat de les xarxes socials i els videojocs, i la prevenció de l'addicció al joc.

OE062 - Elaborar un mínim de 300 fullets/fulls de mà informatius de prevenció específics perquè els pediatres els puguin dispensar als pares, mares o tutors de xiquets i preadolescents que acudeixen a la seua consulta.

OE063 - Difondre els 300 fullets/fulls de mà informatius en les sales d'espera dels tres centres de salut de Vila-real.

OE064 - Impartir en cada curs escolar almenys 50 hores de prevenció a les aules de centres d'educació secundària, formació professional, batxillerat o cicles formatius, sobre els riscos del joc d'atzar en línia, apostes esportives, videojocs i/o xarxes socials.

OG7 Donar resposta als casos de menors denunciats per consum de cànnabis en la via pública i oferir un programa reeducatiu que substituïska la sanció administrativa.

OE071 - Oferir al 100 % de les famílies de Vila-real la possibilitat de realitzar mediació, en els casos notificats a la UPCCA per part de la Policia Local.

OE072 - Atendre el 100 % de les demandes de mediació.

OE073 - Mantenir obert, en col·laboració amb l'equip del Centre de Dia Lluís Alcanyís de Vila-real, el programa reeducatiu de Grup de joves consumidors de cànnabis.

OG8 Detectar entre la població escolaritzada els grups de joves que presenten major risc d'acabar tenint trastorns addictius, amb la finalitat de realitzar prevenció selectiva.

OE081 - Continuar administrant cada dos anys l'enquesta sobre el consum de drogues almenys al 80 % dels estudiants de l'ESO de Vila-real i obtenir conclusions i tendències de consum, comparant els resultats amb els que s'han obtingut des de l'any 2004.

OE082 - Realitzar cada dos anys un informe de resultats i pautes preventives per a seguir almenys en cinc dels vuit centres d'ensenyament secundari de la ciutat, del qual s'obtinguen els grups d'estudiants més vulnerables objecte d'accions de prevenció selectiva per part de la UPCCA.

OG9 Informar, orientar i/o assessorar la població sobre qualsevol dubte o problema relacionat amb les drogues i les conductes addictives.

OE091 - Atendre des del SIAPA el 100 % de les consultes realitzades per la ciutadania.

OE092 - Promocionar el SIAPA, almenys biennalment, mitjançant una campanya de difusió del servei que incloga cartelleria, imatge en xarxes socials, díptics en centres sanitaris i de participació ciutadana, etc.

OE093 - Avaluar, almenys en una ocasió durant el temps de vigència del Pla, el grau de satisfacció de les persones usuàries del SIAPA amb l'atenció dispensada.

OG10 Donar suport al paper de les famílies en l'educació per a la salut i, especialment, en la prevenció de les conductes addictives.

OE101 - Realitzar o participar en almenys 4 escoles de pares i mares per curs escolar.

OE102 - Impartir anualment almenys 70 hores de formació a pares i mares, ja siga en escoles de pares i mares o en xarrades i seminaris puntuals.

OE103 - Comptar amb la participació d'almenys 100 famílies anuals beneficiàries de la formació a pares i mares que impartisca o organitze la UPCCA.

OE104 - Avaluat en almenys el 50 % de les escoles de pares i mares en què participe la UPCCA, tant el desenvolupament de cada sessió de formació, com el global de l'activitat en finalitzar aquesta.

OG11 Aconseguir que la població en general, i especialment els penyistes i ciutadans que participen activament en les celebracions populars, associen els dos moments a l'any en què es gaudeix de les festes patronals amb una campanya institucional de reducció de riscos derivats del consum d'alcohol i altres drogues.

OE111 - Dissenyar almenys una campanya anual de prevenció de riscos per consum d'alcohol i altres drogues durant els dies de festes patronals (maig i setembre).

OE112 - Desenvolupar almenys una campanya anual de prevenció de riscos per consum d'alcohol i altres drogues durant els dies de festes patronals (maig i setembre), en la qual participen la Comissió de Penyes o la Junta de Festes.

OG12 Detectar en xiquets i adolescents usos inadequats de les TIC associats a problemes de salut mental i del comportament.

OE121 - Realitzar una enquesta durant el temps de vigència del Pla, adreçada tant a població estudiant com als pares i mares, per a conèixer el grau d'implicació d'aquests amb les TIC, les formes d'utilització i com n'afecta l'ús a la resta d'àrees de les seues vides.

OE122 - Posar en marxa a Vila-real el programa d'acompanyament adult en l'adolescència AMBTU, adreçat a grups d'adolescents d'entre 12 i 17 anys.

OG13 Visibilitzar al màxim la labor de la UPCCA.

OE131 - Publicar en el perfil de la UPCCA de Facebook i Instagram almenys dues notícies al mes en cada xarxa social.

OE132 - El nombre d'aparicions de la UPCCA en la premsa o ràdio locals ha de ser superior a 10 cada any durant la vigència del Pla.

OE133 - La UPCCA ha d'aparèixer, almenys en 10 ocasions durant el període de vigència del Pla, com a notícia en el canal de YouTube de l'Ajuntament.

OE134 - Acceptar almenys el 80 % de les ofertes que diferents institucions, empreses privades o ONG facen al tècnic de la UPCCA per a participar amb caràcter de ponent en esdeveniments relacionats amb la promoció de la salut i/o la prevenció de les addiccions.

OE135 - Elaborar, com a mínim, un material anual amb la imatge corporativa de la UPCCA que informe sobre les diferents activitats que ofereix i desenvolupa el servei.

OE136 - Difondre almenys el 80 % de la cartelleria que produïska la UPCCA durant aquests quatre anys en 10 llocs públics de la ciutat com a mínim en cada ocasió.

4. PROGRAMES I ACTIVITATS

Les accions d'informació, sensibilització i prevenció de les drogodependències i altres trastorns addictius en el municipi s'ordenen i planifiquen des de la Unitat de Prevenció Comunitària de Conductes Addictives (UPCCA).

Les UPCCA, distribuïdes per tota la geografia de la Comunitat Valenciana, són aquells recursos que tenen com a objectiu reduir o evitar els problemes derivats del consum de drogues i disminuir la prevalença dels trastorns addictius en la població.

La UPCCA de Vila-real desenvolupa la seua acció preventiva (universal, selectiva i indicada) en els àmbits educatiu, familiar i comunitari, a més d'estar present tant en les xarxes socials com en els mitjans de comunicació locals, en la seua labor de sensibilització.

4.1. Programes per àmbit de prevenció

Àmbit educatiu:

- La UPCCA continuarà millorant les intervencions escolars en els centres educatius de la ciutat en relació amb tots i cadascun dels problemes plantejats per les drogues legals i il·legals, així com en la prevenció d'altres conductes addictives. Després de més de 20 anys de funcionament de la UPCCA a Vila-real, la institució educativa està molt compromesa amb la prevenció de les conductes addictives i col·labora amb la UPCCA en el desenvolupament de programes i accions de prevenció escolar, tot aportant els seus recursos humans i materials.
- La prevenció escolar en matèria de drogues i altres trastorns addictius s'imbrica en programes més amplis dins de la comunitat. En aquest sentit, es fomenta que l'educació formal vaja complementant-se sempre amb l'educació informal, aquella que no està inclosa dins dels programes, tan important o més que la primera, atesa la seua influència en les actituds i els hàbits sans. En aquest aspecte, la UPCCA continuarà sensibilitzant la comunitat educativa perquè assumisca el contingut de les conductes addictives tant en l'àmbit conceptual com metodològic i organitzatiu, amb la col·laboració dels professionals de la comunitat entesos en el tema. Exemples d'això són la col·laboració que la UPCCA manté curs a curs des de 2019 encarregant-se de formar alumnes voluntaris en el projecte d'innovació educativa **Alumnes ajudants** de l'IES Professor Broch i Llop de Vila-real, per a capacitar-los per a fer una tasca d'alumnes tutors, i que inclou el coneixement de conceptes bàsics de prevenció del consum de drogues; i la col·laboració iniciada el 2022 amb les associacions de professionals **Castelló Contra el Càncer** i la de prevenció de la salut mental **ASPRESAM**, amb la impartició, per part dels seus especialistes, de continguts a les aules per a evitar que estudiants de primària tasten el tabac i que els estudiants dels últims cursos de secundària i de batxillerat i cicles formatius tinguin suficient informació sobre els riscos d'apostar diners en jocs d'atzar o apostes esportives en línia.

- Les intervencions de prevenció que continuarà coordinant la UPCCA en els col·legis i instituts de Vila-real seran tant específiques com alternatives. Entre les primeres, estan les campanyes de sensibilització, els **Kolokiones** (trobades amb alumnes en aules de risc on se susciten debats sobre el consum de drogues); les xarrades antitabac **No fum, gràcies!** a l'alumnat de tercer cicle d'ensenyament primari; i els programes de prevenció escolar que la Generalitat Valenciana ofereix cada any als centres en la seua **Cartera de serveis de promoció de salut i prevenció en l'entorn educatiu**, impartits pel professorat sota el suport tècnic de la UPCCA; la formació específica sobre conductes addictives tant al claustre de professors com a pares i mares d'alumnes (xarrades i seminaris), i el servei de mediació davant un alumne sancionat o expulsat del centre per tinença/consum de drogues. Entre les intervencions alternatives o inespecífiques, destaca el programa **A on?**, d'oci educatiu alternatiu juvenil nocturn, en funcionament des de 2020, autogestionat per joves d'entre 14 i 25 anys, en col·laboració amb les regidories de Joventut, Educació i Serveis Socials, que fomenta activitats d'oci alternatiu i d'educació per a la salut per a les vesprades i nits dels divendres i dissabtes. En aquest sentit, en cada actuació de prevenció específica que la UPCCA realitza en els centres educatius, s'informa i promou aquest programa. Així mateix, la UPCCA forma part de la Comissió Municipal d'Absentisme Escolar, en la qual assessora docents, tècnics d'educació i de Serveis Socials que componen aquesta comissió en els casos en què l'ús de drogues o un trastorn addictiu guarda relació amb la situació d'absentisme.

Àmbit familiar:

- La UPCCA continuarà les seues intervencions encaminades a formar i sensibilitzar la ciutadania que en el context familiar es poden fer moltes més coses per a reduir la influència dels factors de risc de consum de drogues, centrant els esforços preventius a retardar al màxim l'edat en què els fills i filles les proven per primera vegada i en què pares i mares incorporen en el seu estil educatiu actituds favorables de la cura de la salut, límits en l'ús que fan els fills i filles dels dispositius digitals i els videojocs, i una adequada percepció de risc associada a l'ús de drogues, tant il·legals com legals.
- Els **tallers de mares i pares Estem a temps**, que va posar en marxa la UPCCA l'any 2004 en els col·legis d'educació infantil i primària del municipi, en garanteixen la continuïtat amb aquest Pla, d'acord amb l'objectiu de prevenir en les famílies els problemes associats a conductes addictives des dels primers anys de cria dels fills.
- Els reptes de la UPCCA per als anys de vigència d'aquest Pla en l'àmbit de la prevenció familiar són, d'una banda, aconseguir que tots els col·legis d'ensenyament infantil i primari de Vila-real oferisquen una **escola de mares i pares** a les famílies del seu alumnat; en aquestes, per descomptat, els tallers Estem a temps formaran part del contingut de la formació oferida. Per un altre, fomentar en les famílies la idea que tots els fills i filles tenen dret a ser educats per pares i mares preparats, de manera que acudir a l'escola de mares i pares del col·legi dels fills no siga una opció per a qui està criant, sinó una obligació que respon a un dret fonamental dels seus fills i filles.

Finalment, el major repte està a aconseguir atraure a les escoles de pares i mares progenitors de famílies desestructurades que solen ser reticents a participar en qualsevol iniciativa escolar, fugen de la formació a pares i mares per por de sentir-se qüestionats i, en molts casos, són usuaris dels Serveis Socials. Potser si fora possible condicionar determinades prestacions socials a la seua participació en les escoles de pares i mares, s'aconseguiria aquest repte ambiciós.

Àmbit comunitari:

- Els programes i serveis comunitaris dependents de la UPCCA, quan es dirigeixen a reduir la problemàtica de les drogues en el teixit social de la ciutat, s'aborden des del nivell de prevenció universal, i inclouran l'emissió quinzenal d'un **programa radiofònic en Ràdio Vila-real**; la participació en el disseny de **campanyes de sensibilització per xarxes socials** contra el consum de drogues i la prevenció d'altres conductes addictives amb la xarxa d'UPCCA de la Comunitat Valenciana, coincidint amb dates assenyalades com el Dia Mundial sense Alcohol, el Dia Internacional de la Lluita contra l'Ús Indegut i el Tràfic Il·lícit de Drogues, etc.; el programa d'intervenció amb joves consumidors de cànnabis **Grup de joves** (en coordinació amb el Centre de Dia Lluís Alcanyís); les campanyes de prevenció de riscos per consum d'alcohol i altres drogues durant les festes patronals (des de 2009, la campanya **Coneixement!** ha anat aconseguint els seus objectius); i la participació activa en el disseny i posada en marxa de les activitats de promoció i educació per a la salut que es duen a terme des dels centres de salut, el centre d'especialitats i l'Hospital de la Plana, situats al municipi i dependents de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.

Àmbit de prevenció selectiva i indicada:

- El **Servei d'Informació per a Prevenir Addiccions SIAPA** (abans, SIAAD) de prevenció indicada continuarà donant servei les 24 hores del dia a la ciutadania de Vila-real durant el període de vigència del Pla.
- L'any 2023, si la UPCCA compta amb l'ampliació necessària dels seus recursos humans, es posarà en marxa el programa d'**acompanyament adult en l'adolescència AMBTU**, una iniciativa dirigida a adolescents d'entre 12 i 17 anys que persegueix, mitjançant el treball setmanal d'un professional amb grups reduïts d'adolescents, la prevenció selectiva en la detecció precoç de problemes relacionats amb la salut mental en general, i de conductes addictives en particular, causats per dificultats patides en aquesta etapa de la vida que es gestionen millor amb l'acompanyament d'un adult al costat del d'altres adolescents.

4.2. Definició de les accions per objectiu/s que cal cobrir

A continuació es detalla per a cadascun dels objectius específics del Pla, els programes i/o activitats que cal desenvolupar per a la consecució d'aquests.

OG1-OE011	Servei d'Informació per a Prevenir Addiccions (SIAPA)
OG1-OE012	Cartera de serveis de promoció de salut i prevenció. Conselleria
OG1-OE013	Espai de la UPCCA en el programa <i>Protagonistes</i> de Ràdio Vila-real
OG1-OE014	Xarrades de sensibilització sobre drogues per sectors d'ocupació
OG2-OE021	Programa No fum, gràcies! en classes de tercer cicle de primària
OG2-OE022	Programa No fum, gràcies! en classes de tercer cicle de primària
OG2-OE023	Qüestionaris d'avaluació del programa No fum, gràcies!
OG2-OE024	Resultats de l'avaluació del programa No fum, gràcies!
OG3-OE031	Enquesta biennal sobre consum de drogues en ESO (seté ítem)
OG3-OE032	Kolokiones en aules d'educació secundària i FPB
OG3-OE033	Kolokiones en aules de cicles formatius
OG3-OE034	Infografies en els perfils de la UPCCA d'Instagram i Facebook
OG4-OE041	Reunions de planificació amb centres escolars a l'inici del curs
OG4-OE042	Formació personalitzada a professors d'ensenyament primari
OG4-OE043	Formació personalitzada a professors d'ensenyament secundari
OG4-OE044	Seminaris debat sobre casos en els claustres de professors
OG4-OE045	Qüestionari de necessitats de prevenció en el medi escolar
OG4-OE046	Guia per a l'ús de videojocs sense risc d'addicció
OG4-OE047	Guia per al bon ús de les xarxes socials
OG5-OE051	Programa alternativa d'oci nocturn A on?
OG5-OE052	Programa alternativa d'oci nocturn A on?
OG5-OE053	Programa alternativa d'oci nocturn A on?
OG5-OE054	Disseny d'avaluació del programa A on?
OG6-OE061	Tallers per a prevenir l'addicció a les TIC en població pediàtrica
OG6-OE062	Manual per a l'ús responsable de les TIC
OG6-OE063	Manual per a l'ús responsable de les TIC
OG6-OE064	Xarrades de prevenció del joc i les TIC en aules d'ESO i superior
OG7-OE071	Protocol d'actuació de la UPCCA davant denúncies a menors
OG7-OE072	Protocol d'actuació de la UPCCA davant denúncies a menors
OG7-OE073	Programa de substitució de sanció econòmica per consum/tinença
OG8-OE081	Enquesta sobre consum de drogues en ESO (anys 2024 i 2026)
OG8-OE082	Enquesta sobre consum de drogues en ESO (anys 2022 i 2024)
OG9-OE091	Servei d'Informació per a Prevenir Addiccions (SIAPA)
OG9-OE092	Publicitat Servei d'Informació per a Prevenir Addiccions (SIAPA)
OG9-OE093	Avaluació Servei d'Informació per a Prevenir Addiccions (SIAPA)

OG10-OE101	Tallers per a mares i pares Estem a temps en escoles de pares
OG10-OE102	Tallers Estem a temps, xarrades i altra formació per a pares i mares
OG10-OE103	Tallers Estem a temps, xarrades i altra formació per a pares i mares
OG10-OE104	Avaluació dels tallers per a mares i pares Estem a temps
<hr/>	
OG11-OE111	Campanya de reducció de riscos per consum de drogues en festes
OG11-OE112	Campanya de reducció de riscos per consum de drogues en festes
<hr/>	
OG12-OE121	Enquesta UPCCA-ASPRESAM sobre impacte de les TIC en famílies
OG12-OE122	Programa d'acompanyament adult en l'adolescència AMBTU
<hr/>	
OG13-OE131	Perfil de la UPCCA en Facebook i Instagram
OG16-OE132	Gabinet de Premsa de l'Ajuntament de Vila-real i ràdios locals
OG16-OE133	Reunions amb el Gabinet de Premsa de l'Ajuntament de Vila-real
OG16-OE134	Jornades, congressos, seminaris i altres fòrums especialitzats
OG16-OE135	Imatge corporativa de la UPCCA de Vila-real
OG16-OE136	Gestió de materials de promoció de les actuacions de la UPCCA
<hr/>	

4.3. Formació i investigació

Una comesa necessària del Pla és garantir la qualitat de les intervencions dutes a terme pel tècnic de la UPCCA. Per això, la formació contínua d'aquest requereix una atenció especial. En aquest sentit, el professional adscrit a la UPCCA participarà en jornades, trobades, cursos i altres fòrums de formació específics en la seua matèria.

La labor docent és un compromís d'aquest Pla, ja que permet la capacitació de futurs professionals en la prevenció i atenció de les conductes addictives, així com d'alumnat en pràctiques, mediadors socials, voluntariat, etc.

Així mateix, l'Ajuntament té subscrits convenis de col·laboració amb la Universitat Jaume I, la Universitat de València, la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) i diversos instituts d'ensenyament secundari en els nivells de cicles formatius. Per mitjà d'aquests convenis, els alumnes d'aquestes entitats poden realitzar pràctiques en la UPCCA.

És interès del Pla desenvolupar estudis i activitat investigadora que permeten avançar en el coneixement del fenomen de les drogodependències i millorar l'eficàcia de les actuacions. En aquest sentit, el Pla preveu la realització de les enquestes sobre l'ús de drogues en ensenyament secundari per a desembre dels anys 2022, 2024 i 2026; i l'aprofitament de la formació en pràctiques dels alumnes anteriorment descrits.

Finalment, el Pla compromet el professional de la UPCCA en l'organització i participació d'esdeveniments formatius.

4.4. Mitjans de comunicació

Es mantindrà la col·laboració estreta amb els mitjans de comunicació locals (premsa, ràdio i televisió, tant analògics com digitals), per ser un instrument eficaç per a:

- Donar informació adequada sobre el fenomen de les addiccions a la població vila-realenca i crear opinió sobre aquest tema.
- Donar a conèixer els recursos d'atenció i prevenció de drogodependències.
- Publicitar les activitats que s'organitzen i duguen a terme a la ciutat relacionades amb les drogodependències i altres conductes addictives (concursos, jornades, xarrades, seminaris, campanyes de sensibilització, etc.).
- Realitzar una labor educativa orientada a fomentar hàbits saludables.

La UPCCA compta des de l'any 2011 amb un espai radiofònic de mitja hora quinzenal en l'emissora Ràdio Vila-real.

Així mateix, el Pla utilitza internet com a mitjà de comunicació important mitjançant el qual obté informació de manera anònima per part de la ciutadania. En aquest sentit, les actuacions que es realitzen mantindran la presència en internet i oferiran materials específics d'informació i prevenció de l'abús de drogues a través de les principals xarxes socials, la pàgina web de l'Ajuntament i altres webs relacionades amb temàtiques afins a les addiccions.

4.5. Reducció de l'oferta

La Policia Local continuarà les seues actuacions encaminades a detectar el consum i tinença de drogues en llocs públics, especialment continuarà vetlant pel compliment de la normativa vigent sobre la venda de begudes alcohòliques a menors de 18 anys, en aplicació de la Llei 10/2014, de 29 de desembre, de la Generalitat, de salut de la Comunitat Valenciana.

Realització per part de la UCECO (Unitat de Control d'Establiments i Consum) de la Policia Local de Vila-real d'un control exhaustiu i periòdic de tots aquells establiments que venen begudes alcohòliques, per a comprovar si estan autoritzats per a això i, en cas d'estar-hi autoritzats, si compleixen la normativa respecte dels menors. Exercirà el mateix control perquè les sales de joc disseminades per la ciutat complisquen la prohibició de l'accés a menors de 18 anys. Amb la periodicitat que s'establisca, donarà compte dels resultats.

4.6. Reducció de riscos i danys

Les polítiques d'atenció a les drogodependències basades en l'abstinència total com a única forma de resposta al consum de drogues exclouen una bona part de la població juvenil i aquells consumidors que, encara que no desitgen renunciar a les drogues, se senten preocupats per la seua salut i el que volen és minimitzar-ne els efectes negatius associats al consum.

Les accions de reducció de riscos i danys són aquelles que, una vegada instaurat el consum i independentment de la freqüència d'aquest, es preocupen per contrarestar-ne els efectes negatius. L'objectiu dels programes i serveis d'aquesta estratègia, integrats en els recursos socials i sanitaris comunitaris, no és l'abstinència, sinó reduir al màxim els efectes negatius associats al consum de drogues.

És responsabilitat del Pla arribar a la major part de la població en relació amb l'ús de drogues. Apostar per estratègies i programes que perseguisquen exclusivament l'abstinència deixaria al marge un gran nombre de ciutadans que no volen o no poden aconseguir aquest objectiu, tal com abans s'ha dit. Per tant, els objectius de les accions de prevenció i assistència que contemple el Pla se centraran a:

- prevenir l'ús de drogues
- abandonar-ne el consum
- reduir-ne els riscos i danys associats

Són diverses les actuacions que persegueixen la reducció de danys i són la UPCCA i els recursos d'assistència a les drogodependències situats al municipi els que les duen a terme, com ara:

- Proveir als consumidors d'informació útil i tendent a facilitar que aquests puguin mantenir formes d'ús no problemàtic, perquè tinguen l'oportunitat de realitzar eleccions més valorades en termes d'avantatges i inconvenients del consum i també fer possible parlar i reflexionar sobre realitats individuals i col·lectives relacionades amb el consum, perquè més enllà de donar informació, hi ha la possibilitat, en la mesura en què no hi haja prejudicis, de parlar i reflexionar sobre el que fan: què prenen, quant en prenen, com ho prenen, en quina quantitat, què saben i què no...
- Programes de manteniment amb metadona
- Programes d'intercanvi de xeringues
- Programes de disminució de danys en dones drogodependents gestants, en coordinació amb els centres de salut de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública

5. COORDINACIÓ INSTITUCIONAL I PARTICIPACIÓ SOCIAL

Per a desenvolupar el Pla és essencial la coordinació i participació dels diversos serveis i organismes de les administracions públiques, així com el suport, compromís i participació de l'entramat social. D'aquesta manera, s'optimitzen els recursos i es millora la implantació dels programes, al mateix temps que se sotmet el Pla als principis constitucionals «d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació» (article 103 de la Constitució espanyola).

Les actuacions que cal desenvolupar al municipi des de les diferents regidories estan emmarcades en aquest Pla i han de seguir les directrius d'aquest. Així, des de les diferents delegacions es promouran activitats d'oci i temps lliure dirigides a la prevenció d'hàbits no saludables i afavoriran la creació i millora del teixit associatiu i la participació comunitària, especialment de la població infantojuvenil. Per a això serà necessari dotar de noves infraestructures esportives, culturals i de temps lliure que donen resposta a la realitat actual.

A continuació, es detallen, per a cadascun dels objectius generals del Pla, els organismes o serveis de les administracions públiques, associacions o empreses del sector privat amb els quals la UPCCA s'ha de coordinar per a la consecució d'aquests.

OG1

Serveis Socials, centres educatius, centres de salut, centre d'especialitats, Hospital de la Plana, Centre de Dia Lluís Alcanyís, associacions, empreses privades, Policia Local, Policia Nacional, Protecció Civil, sector d'hostaleria, periodistes, Junta de Festes, Comissió de Penyes, Gabinet de Premsa de l'Ajuntament, Servei de Gestió de Drogodependències i altres Trastorns Addictius (Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública)

OG2

Centres educatius, Associació Castelló Contra el Càncer (o similar) i Servei de Pneumologia del Centre d'Especialitats Verge de Gràcia de Vila-real

OG3

Centres educatius de Vila-real

OG4

Centres educatius de Vila-real, Regidoria d'Educació i Associació de Prevenció de la Salut Mental ASPRESAM (o similar)

OG5

Regidories de Joventut, Educació i Serveis Socials, centres educatius, Policia Local, Espai Jove de Vila-real, departaments de Contractació i Intervenció de l'Ajuntament de Vila-real, Gestiona Cultura, SA i altres empreses privades

OG6

Serveis de pediatria dels centres de salut de Vila-real, Regidoria d'Igualtat, Equip d'Intervenció Comunitària Infantojuvenil de l'Àrea de Salut de la Plana, Centre de Dia Lluís Alcanyís, centres educatius, Serveis Socials i Associació per a la Prevenció de la Salut Mental ASPRESAM

OG7

Polícia Local, Serveis Socials, centres educatius, Centre de Dia Lluís Alcanyís i Subdelegació del Govern

OG8

Centres educatius d'ensenyament secundari de Vila-real

OG10

Centres educatius, Regidoria d'Educació i associacions de veïns

OG11

Comissió de Penyes, Junta de Festes, Regidoria de Festes, empresa privada de comunicació audiovisual, Gabinet de Premsa de l'Ajuntament i altres empreses privades

OG12

Regidoria de Joventut, centres educatius de Vila-real, serveis de pediatria dels centres de salut, USMIA de Castelló i Associació per a la Prevenció de la Salut Mental ASPRESAM

OG13

Gabinet de Premsa de l'Ajuntament i emissores de ràdio locals

6. TEMPORITZACIÓ

CALENDARI DELS PROGRAMES I ACTIVITATS PREVISTOS EN EL PLA 2023-2026			
2023	2024	2025	2026
SIAPA 24 hores (tot l'any menys agost)	SIAPA 24 hores (tot l'any menys agost)	SIAPA 24 hores (tot l'any menys agost)	SIAPA 24 hores (tot l'any menys agost)
Obertura de l' A on? els caps de setmana (tot l'any menys agost)	Obertura de l' A on? els caps de setmana (tot l'any menys agost)	Obertura de l' A on? els caps de setmana (tot l'any menys agost)	Obertura de l' A on? els caps de setmana (tot l'any menys agost)
Programa radiofònic UPCCA, quinzenal (tot l'any)	Programa radiofònic UPCCA, quinzenal (tot l'any)	Programa radiofònic UPCCA, quinzenal (tot l'any)	Programa radiofònic UPCCA, quinzenal (tot l'any)
Mediació en els casos de denúncia policial a menors per consum/tinença de drogues (tot l'any)	Mediació en els casos de denúncia policial a menors per consum/tinença de drogues (tot l'any)	Mediació en els casos de denúncia policial a menors per consum/tinença de drogues (tot l'any)	Mediació en els casos de denúncia policial a menors per consum/tinença de drogues (tot l'any)
Promoció A on? en centres educatius (tot el curs)	Promoció A on? en centres educatius (tot el curs)	Promoció A on? en centres educatius (tot el curs)	Promoció A on? en centres educatius (tot el curs)
Desenvolupament del programa AMBTU (condicionat al pressupost anual)	Desenvolupament del programa AMBTU (condicionat al pressupost anual)	Desenvolupament del programa AMBTU (condicionat al pressupost anual)	Desenvolupament del programa AMBTU (condicionat al pressupost anual)
Tallers de prevenció amb serveis de pediatria (primer semestre)	Disseny per a avaluar el programa A on? (gener 2024)	Disseny de fullets per a serveis de pediatria (primer trimestre)	Avaluació satisfacció SIAPA (abril-maig 2025)
Pròrroga licitació del programa A on? (març-juliol 2023)			
Campanya comunitària reducció de riscos en festes (maig i setembre)	Campanya comunitària reducció de riscos en festes (maig i setembre)	Campanya comunitària reducció de riscos en festes (maig i setembre)	Campanya comunitària reducció de riscos en festes (maig i setembre)
Grup de joves setmanal (cànnabis), d'octubre a juliol	Grup de joves setmanal (cànnabis), d'octubre a juliol	Grup de joves setmanal (cànnabis), d'octubre a juliol	Grup de joves setmanal (cànnabis), d'octubre a juliol

2023	2024	2025	2026
Reunió amb els centres educatius (juny 2023) per a avaluar el Pla de prevenció escolar d'addiccions	Reunió amb els centres educatius (juny 2024) per a avaluar el Pla de prevenció escolar d'addiccions	Reunió amb els centres educatius (juny 2025) per a avaluar el Pla de prevenció escolar d'addiccions	Reunió amb els centres educatius (juny 2026) per a avaluar el Pla de prevenció escolar d'addiccions
	Campanya en xarxes contra la normalització de les drogues (juliol-agost)		Campanya en xarxes contra la normalització de les drogues (juliol-agost)
Reunió amb els centres educatius (setembre 2023) per a acordar el Pla de prevenció escolar d'addiccions	Reunió amb els centres educatius (setembre 2024) per a acordar el Pla de prevenció escolar d'addiccions	Reunió amb els centres educatius (setembre 2025) per a acordar el Pla de prevenció escolar d'addiccions	Reunió amb els centres educatius (setembre 2026) per a acordar el Pla de prevenció escolar d'addiccions
Recollir necessitats de prevenció escolar de la Comissió d'Absentisme (octubre-novembre)	Recollir necessitats de prevenció escolar de la Comissió d'Absentisme (octubre-novembre)	Recollir necessitats de prevenció escolar de la Comissió d'Absentisme (octubre-novembre)	Recollir necessitats de prevenció escolar de la Comissió d'Absentisme (octubre-novembre)
Tallers per a mares/pares Estem a temps, durant el curs acadèmic	Tallers per a mares/pares Estem a temps, durant el curs acadèmic	Tallers per a mares/pares Estem a temps, durant el curs acadèmic	Tallers per a mares/pares Estem a temps, durant el curs acadèmic
Programa No fum, gràcies! en tercer cicle de primària	Programa No fum, gràcies! en tercer cicle de primària	Programa No fum, gràcies! en tercer cicle de primària	Programa No fum, gràcies! en tercer cicle de primària
Avaluar programa No fum, gràcies! (juny 2023)	Avaluar programa No fum, gràcies! (juny 2024)	Avaluar programa No fum, gràcies! (juny 2025)	Avaluar programa No fum, gràcies! (juny 2026)
Memòria SIAPA juny	Memòria SIAPA juny	Memòria SIAPA juny	Memòria SIAPA juny
Programes prevenció escolar oferits per la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública	Programes prevenció escolar oferits per la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública	Programes prevenció escolar oferits per la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública	Programes prevenció escolar oferits per la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública
Kolokiones i xarrades prevenció joc i TIC als centres educatius	Kolokiones i xarrades prevenció joc i TIC als centres educatius	Kolokiones i xarrades prevenció joc i TIC als centres educatius	Kolokiones i xarrades prevenció joc i TIC als centres educatius
Xarrades sobre prevenció de conductes addictives, a demanda (tot l'any)	Xarrades sobre prevenció de conductes addictives, a demanda (tot l'any)	Xarrades sobre prevenció de conductes addictives, a demanda (tot l'any)	Xarrades sobre prevenció de conductes addictives, a demanda (tot l'any)

2023	2024	2025	2026
	Guia per al bon ús de xarxes socials	Guia per al bon ús de videojocs	
Formació individualitzada a tutors	Formació individualitzada a tutors	Formació individualitzada a tutors	Formació individualitzada a tutors
Seminaris debat de resolució de problemes, amb docents de centres educatius	Seminaris debat de resolució de problemes, amb docents de centres educatius	Seminaris debat de resolució de problemes, amb docents de centres educatius	Seminaris debat de resolució de problemes, amb docents de centres educatius
Informes de l'Enquesta sobre l'ús de drogues entre estudiants d'ESO de Vila-real, curs 2022-23	Enquesta sobre l'ús de drogues entre estudiants d'ESO de Vila-real, curs 2024-25 (desembre)	Informes de l'Enquesta sobre l'ús de drogues entre estudiants d'ESO de Vila-real, curs 2024-25	Enquesta sobre l'ús de drogues entre estudiants d'ESO de Vila-real, curs 2026-27 (desembre)
Consulta sobre el grau de percepció de risc sobre les drogues (ítem de l'Enquesta ESO) i informe de resultats			Consulta sobre el grau de percepció de risc sobre les drogues (ítem de l'Enquesta ESO)
Disseny de material informatiu sobre ús responsable de TIC per a pediatres	Difusió de materials preventius del mal ús de les TIC	Difusió de materials preventius del mal ús de les TIC	Difusió de materials preventius del mal ús de les TIC
Disseny de l'estudi sobre l'impacte de les TIC en les famílies de Vila-real (juny-juliol)	Administració de les enquestes d'avaluació	Anàlisi de les dades i informe de resultats i conclusions	

7. SISTEMA D'AVAUACIÓ

7.1. Indicadors d'avaluació

A fi de valorar i assegurar nivells idonis d'eficàcia, eficiència i qualitat del Pla, els diferents programes i intervencions que se'n deriven se sotmetran, en funció de les característiques de cadascun d'aquests, a una avaluació que valore, de la manera més objectivable i mesurable possible, el grau de compliment de cadascun dels objectius previstos per al període de quatre anys que fixa el Pla. Per a això comptarem amb els indicadors de mesura següents:

OG1 Augmentar en la població el coneixement rigorós i veraç sobre les conductes addictives, així com dels factors de risc i de protecció d'aquestes.

OE011=	$\frac{\text{Nombre de ciutadans atesos pel SIAAD de 2023 a 2026} \times 100}{200}$
OE012=	$\frac{\text{Nombre de centres educatius que implanten un programa} \times 100}{50 \% \text{ del total de centres educatius}}$
OE013=	$\frac{\text{Nombre de programes radiofònics realitzats de 2023 a 2026} \times 100}{48}$
OE014=	$\frac{\text{Nombre d'accions formatives realitzades de 2023 a 2026} \times 100}{16}$

OG2 Sensibilitzar la població escolar sobre les conseqüències del tabac per a reduir-ne encara més el consum entre els menors d'edat de Vila-real.

OE021=	S'ha col·laborat amb professionals o associacions de prevenció del tabaquisme o del càncer? No=0; Sí=100
OE022=	$\frac{\text{Nombre de col·legis de primària que desenvolupen prevenció del tabaquisme} \times 100}{75 \% \text{ del total de col·legis de primària}}$
OE023=	$\frac{\text{Nombre d'intervencions preventives del tabaquisme en primària avaluades} \times 100}{33 \% \text{ del total d'intervencions preventives impartides}}$
OE022=	$\frac{\% \text{ de posttests amb augment de coneixements i resposta «no fumaré»} \times 100}{50 \% \text{ del total de posttests}}$

OG3 Augmentar entre la població la percepció de risc del consum d'alcohol i de cànnabis.

OE031=	S'ha enquestat adolescents sobre percepció de risc? No=0; Sí=100
OE032=	$\frac{\text{Hores de formació impartides per curs a les aules d'ESO i FPB}}{30} \times 100$ $\frac{\text{Nombre d'alumnes ESO+FPB que reben per curs formació sobre drogues}}{20 \% \text{ d'estudiants d'ESO totals}} \times 100$
OE033=	$\frac{\text{Hores de formació impartides per curs a les aules de cicles}}{10} \times 100$
OE034=	$\frac{\text{Nombre de campanyes en xarxes socials contra la normalització de les drogues}}{2} \times 100$

OG4 Dotar els docents i orientadors dels centres escolars de Vila-real de la formació i recursos necessaris per a manejar situacions relacionades amb l'ús de drogues i altres conductes addictives. Donar-los suport en la seua labor preventiva.

OE041=	$\frac{\text{Nombre de centres que a l'any han acordat l'estratègia de prevenció amb la UPCCA}}{80 \% \text{ del total de centres educatius}} \times 100$
OE042=	$\frac{\text{Nombre de professors de primària formats en programes de prevenció}}{40} \times 100$
OE043=	$\frac{\text{Nombre de professors de secundària formats en programes de prevenció}}{20} \times 100$
OE044=	$\frac{\text{Nombre de seminaris de debat i solució de casos celebrats}}{50 \% \text{ del total de centres educatius}} \times 100$
OE045=	S'han recollit les necessitats d'intervenció preventiva de conductes addictives dels representants de centres educatius de la Comissió Municipal d'Absentisme Escolar? No=0; Sí=100
OE046=	S'ha elaborat un manual per al bon ús dels videojocs? No=0; Sí=100 Aquest manual ha sigut distribuït entre els centres educatius? No=0; Sí=100
OE047=	S'ha elaborat un manual per al bon ús de xarxes socials? No=0; Sí=100 Aquest manual ha sigut distribuït entre els centres educatius? No=0; Sí=100

OG5 Fer protagonistes els adolescents i joves de la gestió del seu oci i oferir-los llocs alternatius a formes consumistes i no saludables de passar el temps lliure.

OE051= Va estar obert A on? durant la vigència del Pla? No=0; Sí=100
Es va realitzar una avaluació de procés i memòria cada any? No=0; Sí=100

OE052= $\frac{\text{Nombre de centres de secundària on s'ha promociat A on?}}{100 \% \text{ dels centres educatius}} \times 100$

OE053= S'ha mantingut licitat A on? de 2023 a 2026? No=0; Sí=100

OE054= $\frac{\text{Mitjana d'usuaris per jornada de l'A on? anuals}}{15} \times 100$

OE055= S'ha dissenyat una enquesta de satisfacció de l'A on?? No=0; Sí=100

OG6 Prevenir de manera eficaç la problemàtica del joc en línia, apostes esportives i ús indegut de les xarxes socials i videojocs entre els adolescents i joves.

OE061= S'han impartit per a població en edat pediàtrica tallers d'informació sobre els riscos de l'ús inadequat de xarxes socials, videojocs i/o prevenció del joc d'atzar en línia en col·laboració amb els serveis de pediatria? No=0; Sí=100

OE062= S'han elaborat almenys 300 còpies de fullets amb informació als pares i mares sobre com prevenir el mal ús de dispositius digitals? No=0; Sí=100

OE063= Han sigut difoses totes les còpies dels fullets dissenyats per a prevenir els pares i mares del mal ús de dispositius digitals per part dels fills? No=0; Sí=100

OE064= $\frac{\text{Hores de formació impartides per curs a les aules}}{50} \times 100$

OG7 Donar resposta als casos de menors denunciats per consum de cànnabis en la via pública i oferir un programa reeducatiu que substituísca la sanció administrativa.

OE071= $\frac{\text{Nombre de famílies amb un menor denunciat a les quals la UPCCA ofereix mediació}}{\text{Total de notificacions policials de denúncia arribades a la UPCCA}} \times 100$

OE072= $\frac{\text{Nombre de demandes de mediació ateses per la UPCCA}}{\text{Total de demandes de mediació arribades a la UPCCA}} \times 100$

OE073= S'ha realitzat el programa Grup de joves de consum de cànnabis? No=0; Sí=100

OG8 Detectar entre la població escolaritzada els grups de joves que presenten un major risc d'acabar tenint trastorns addictius, amb la finalitat de realitzar una prevenció selectiva.

OE081= $\frac{\text{Nombre d'estudiants de secundària enquestats}}{80\% \text{ del total d'estudiants de secundària}} \times 100$

OE082= $\frac{\text{Nombre de centres educatius amb informes de resultats de l'enquesta}}{5} \times 100$

OG9 Informar, orientar i/o assessorar la població sobre qualsevol dubte o problema relacionat amb les drogues i les conductes addictives.

OE091= $\frac{\text{Nombre de demandes ateses en el SIAAD}}{\text{Total de consultes realitzades al SIAAD}} \times 100$

OE092= S'han fet dues campanyes de difusió del SIAPA? No=0; Sí=100

OE093= S'ha avaluat la satisfacció dels usuaris amb el SIAPA? No=0; Sí=100

OG10 Donar suport al paper de les famílies en l'educació per a la salut i, especialment, en la prevenció de les conductes addictives.

OE101= $\frac{\text{Nombre d'escoles de pares i mares realitzades durant el curs escolar}}{4} \times 100$

OE102= $\frac{\text{Nombre d'hores de formació a pares i mares impartides durant l'any}}{70} \times 100$

OE103= $\frac{\text{Nombre de famílies beneficiàries de la formació impartida}}{400} \times 100$

OE104= $\frac{\text{Nombre de tallers per a pares i mares Estem a temps avaluats}}{50\% \text{ del total de tallers Estem a temps realitzats}} \times 100$

OG11 Aconseguir que la població en general, i especialment els penyistes i ciutadans que participen activament en les celebracions populars, associen els dos moments a l'any en què es gaudeix de les festes patronals amb una campanya institucional de reducció de riscos derivats del consum d'alcohol i altres drogues.

OE111= $\frac{\text{Nombre de campanyes comunitàries de prevenció de riscos dissenyades per a festes}}{4} \times 100$

OE112= S'ha desenvolupat una campanya anual de prevenció de riscos per consum d'alcohol i altres drogues durant les festes patronals comptant amb la participació de la Comissió de Penyes i la Junta de Festes? No=0; Sí=100

OG12 Detectar en xiquets i adolescents usos inadequats de les TIC associats a problemes de salut mental i de comportament.

OE121= S'ha realitzat una enquesta a estudiants i als seus pares i mares sobre l'impacte de les TIC en les famílies? No=0; Sí=100

OE122= La UPCCA ha posat en marxa el programa d'acompanyament adult en l'adolescència AMBTU? No=0; Sí=100

OG13 Visibilitzar al màxim la labor de la UPCCA.

OE131= $\frac{\text{Nombre total de publicacions en el perfil UPCCA de Facebook o Instagram}}{96} \times 100$

OE132= $\frac{\text{Nombre total d'aparicions de la UPCCA en premsa o ràdio}}{40} \times 100$

OE133= $\frac{\text{Nombre de vídeos sobre la UPCCA publicats en YouTube entre 2023 i 2026}}{10} \times 100$

OE134= $\frac{\text{Nombre d'ofertes de participació en fòrums que la UPCCA ha acceptat}}{80 \% \text{ del total d'ofertes rebudes}} \times 100$

OE135= Nombre de materials elaborats amb la imatge corporativa de la UPCCA x 100

OE136= $(a + b) / 2$

a) $\frac{\text{Nombre de cartells difosos}}{80 \% \text{ del total de cartells}} \times 100$

b) $\frac{\text{Nombre de llocs en què ha sigut difosa la cartelleria en cada ocasió}}{10} \times 100$

7.2. Comissió Interdepartamental de Seguiment i Control

La implementació del Pla i el seu seguiment i control pel que fa a la coordinació entre les regidories de l'Ajuntament de Vila-real serà a càrrec de la Comissió Interdepartamental liderada per la Regidoria de Sanitat, en la qual participaran representants de totes les regidories implicades en el Pla. La mateixa Comissió és l'encarregada de delimitar les seues funcions, competències i objectius, i d'establir tant les eines d'avaluació com el calendari de les reunions de control.

8. PRESSUPOST ECONÒMIC

El pressupost econòmic anual per al Pla està calculat prenent com a referència les quanties econòmiques que es descriuen a continuació en relació amb els serveis i programes específics de prevenció de les drogodependències que durant l'any 2022 ha obtingut la UPCCA de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública de la Generalitat Valenciana:

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública	
Personal	43.353,72 €
Activitats	3.515,16 €
Total	46.868,89 €

9. PERÍODE DE VIGÈNCIA

Aquest Pla es desenvoluparà durant el període 2023-2026, amb el compromís de començar a elaborar-ne un de nou en el segon semestre de l'any 2026 que li done continuïtat.

El Pla municipal de prevenció de drogodependències i altres trastorns addictius de Vila-real ha sigut elaborat per José Gisbert, tècnic de la Unitat de Prevenció Comunitària en Conductes Addictives (UPCCA) de la Regidoria de Sanitat de l'Ajuntament de Vila-real.

Vila-real, novembre de 2022

